Göteborgs Stad

Översiktsplan för Göteborg

UPPFÖLJNING 2023–2024

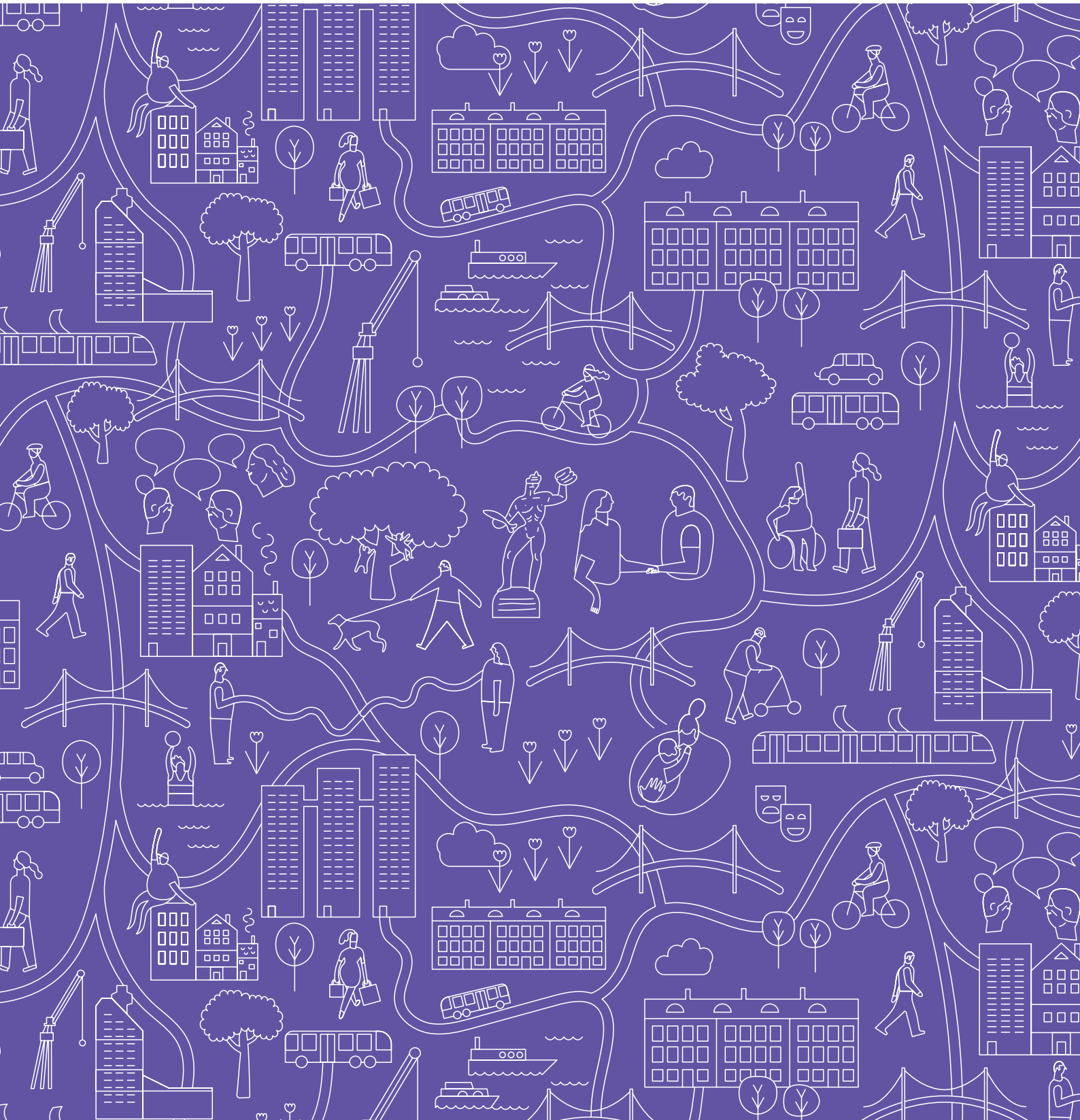

Framtaget av avdelningen strategi och taktik på stadsbyggnadsförvaltningen Göteborgs Stad
Stadsbyggnadsförvaltningen Göteborgs Stad 2025

INNEHÅLL

INLEDNING	5
SAMMANFATTNING	7
BLIR STADEN MER NÄRA, SAMMANHÅLLEN OCH ROBUST?	8
PLANERAR VI STADEN ENLIGT ÖVERSIKTSPLANENS UTBYGGNADSSTRATEGI?	10
FÖLJER VI ÖVERSIKTSPLANENS INRIKTNINGAR?	25
OMVÄRLDSFAKTORER MED PÅVERKAN FÖR EN HÅLLBAR STAD	56
NYA OCH ÄNDRADE PLANERINGS-FÖRUTSÄTTNINGAR 2023–2024	58
AKTUALITETSPRÖVNING AV PLANPROGRAM	62

INLEDNING

Detta är den andra uppföljningen av Göteborgs översiktsplan som antogs i maj 2022. Att systematiskt följa upp översiktsplanens funktion som vägledande dokument är en del av den kontinuerliga översiktsplaneringen. Uppföljningen har två huvudsakliga syften. Dels att följa upp genomförandet av översiktsplanens strategier, dels att säkerställa att översiktsplanen är aktuell.

Uppföljningen av översiktsplanen genomförs varje år. Vart fjärde år görs en planeringsstrategi för översiktsplanen. Då blickar vi både bakåt på vad som genomförts i planeringen under de senaste åren och vilka förutsättningar som förändrats, och framåt på vad som ska göras de närmaste åren inom översiktsplanearbetet. De årliga uppföljningarna utgör då viktiga underlag.

METOD OCH UPPLÄGG

Detta års uppföljning av översiktsplanen har fokus på det som hänt inom Göteborgs stads planering för mark och vatten under perioden juni 2023 till maj 2024. Viktiga underlag är statistik över lagakraftvunna planer och inkomna planbesked vilket redovisas i avsnittet Planerar vi staden enligt översiktsplanens utbyggnadsstrategi. Händelser från hösten 2024 inkluderas i uppföljningen av översiktsplanens tematiska och geografiska delar när det gäller resultat från utredningar, nytillkomna uppdrag och omvärldsförändringar. Innehållet omfattar inte det som är under utbyggnad och som förverkligar översiktsplanen på olika sätt, till exempel bostadsbyggande, nya arbetsplatser eller utbyggnad av parker och infrastruktur.

PLANERINGSSTRATEGI 2024-2027 OCH PÅGÅENDE ÄNDRINGAR AV ÖVERSIKTSPLANEN

Lagändringar som infördes i plan- och bygglagen 1 april 2020 innebar att en planeringsstrategi ska antas i början av varje mandatperiod, senast 24 månader efter ordinarie val. Den 19 juni 2024 tog kommunfullmäktige beslut om den första planeringsstrategin för Göteborgs översiktsplan. Detta innebär att översiktsplanen förklarades vara fortsatt aktuell. Planeringsstrategin innehåller även förslag på ändringar av översiktsplanen som behövs för att den ska fungera som styrdokument för stadsutvecklingen i Göteborg. I samband med att planeringsstrategin godkändes av kommunfullmäktige fick stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram ytterligare några ändringar av översiktsplanen. Detta gäller ändring och inarbetning av fördjupningar Mölndalsåns dalgång och Södra Askim samt det tematiska tillägget för översvämningsrisker. Ytterligare ändringar som framför allt rör mobilitet och infrastruktur samt klimatanpassning ingår också i uppdraget. Planeringsstrategin redovisar även olika utredningar och arbeten som kan bidra till att underlätta för genomförandet av översiktsplanens strategier och inriktningar.

I augusti 2022 gav kommunfullmäktige stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram ett tematiskt tillägg för jordbruksmark och livsmedelsförsörjning och i kommunfullmäktiges budget 2023 fick stadsbyggnadsnämnden uppdrag att ta fram ett tematiskt tillägg för energiproduktion och energilagring. I november

2023 beslutade kommunstyrelsen att uppdra åt stadsbyggnadsnämnden att genomföra en fördjupning av översiktsplanen för området Södra älvstranden, delen Järnvågen till Klippan. Dessa tre uppdrag har samordnats med de uppdrag att ändra översiktsplanen som gavs i samband med planeringsstrategin. Ett förslag till samrådshandling som omfattar samtliga dessa ändringar har arbetats fram under 2023-2024 och skickades ut för samråd under första kvartalet 2025.

BLIR STADEN MER NÄRA, SAMMANHÅLLEN OCH ROBUST?

UTVECKLINGSSTRATEGIERNA NÄRA, SAMMANHÅLLEN OCH ROBUST

I uppföljningsrapporten för 2022-2023, som också utgjorde grund för översiktsplanens planeringsstrategi, utvecklades uppföljningen med indikatorer för de övergripande utvecklingsinriktningar nära, sammanhållen och robust. Nulägesanalyser och kartor för 14 indikatorer togs fram och ett antal behov av att utveckla nya indikatorer listades.

Den planering och stadsutveckling som skett sedan den första uppföljningen är inte tillräcklig för att se om Göteborg utvecklats till att bli en mer eller mindre nära, sammanhållen och robust stad. Det har inte gått tillräckligt lång tid för att se någon skillnad. Därför görs inga uppdaterade förändringsanalyser i denna uppföljningsrapport. Nulägesbeskrivningar och bedömningar för respektive indikator finns beskrivna i föregående års uppföljning. I kommande års uppföljningar undersöker vi indikatorerna igen för att se om staden utvecklas på det sätt som översiktsplanens utvecklingsinriktningar anger.

Ytterligare läsning

» Uppföljning av översiktsplanen 2022-2023

Nedan redovisas en sammanställning av de indikatorer som valts ut för att följa upp den övergripande utvecklingsinriktningen nära, sammanhållen och robust. Den rosa pricken visar vilket perspektiv som indikatorn har störst träff på. Några av indikatorerna har träff på flera av de övergripande utvecklingsinriktningarna.

Indikatorer	Nära	Sammanhållen	Robust
Utveckling av bostadsbeståndet		●	
Variation av bostadstyper		●	
Upplåtelsevariation		●	
Funktionsblandning	●		
Täthet natt- och dagbefolkning	●		
Tillgång till service	●		
Närhet till livsmedelsbutik	●		
Närhet till större parker och naturområden	●		
Integration i gång- och cykelnätet		●	
Genhet i gång- och cykelnätet		●	
Tillgång till kollektivtrafik		●	
Täthet dagbefolkning			●
Förekomst av ekosystemtjänster	●		
Närhet till tyngdpunkter	●		●

PLANERAR VI STADEN ENLIGT ÖVERSIKTSPLANENS UTBYGGNADSSTRATEGI?

Översiktsplanens utbyggnadsstrategi redovisar var och hur staden kan växa. Den är nära kopplad till den övergripande utvecklingsinriktningen om att planera för en nära, sammanhållen och robust stad och har i stor utsträckning gett avtryck på markanvändningskartan. Följande aspekter utgör viktiga delar av utbyggnadsstrategin:

- att utvidga innerstaden och utveckla tyngdpunkter i mellanstaden för att skapa förutsättningar för en bättre balans mellan olika stadsdelar.
- att utnyttja den utbyggnadspotential som finns i utpekade omvandlingsstråk.
- att prioriteringar av bebyggelseutveckling ska bidra till att skapa kvaliteter och att möta de viktigaste utmaningarna som översiktsplanen har identifierat – delad stad och ett förändrat klimat.
- att bostadsbyggandet sker i takt med befolkningsutvecklingen.
- utvecklingen av mark och lokaler för 100 000 nya jobb ska möjliggöras till 2050, varav 80 000 till 2035.
- att planera för rätt verksamhet på rätt plats.

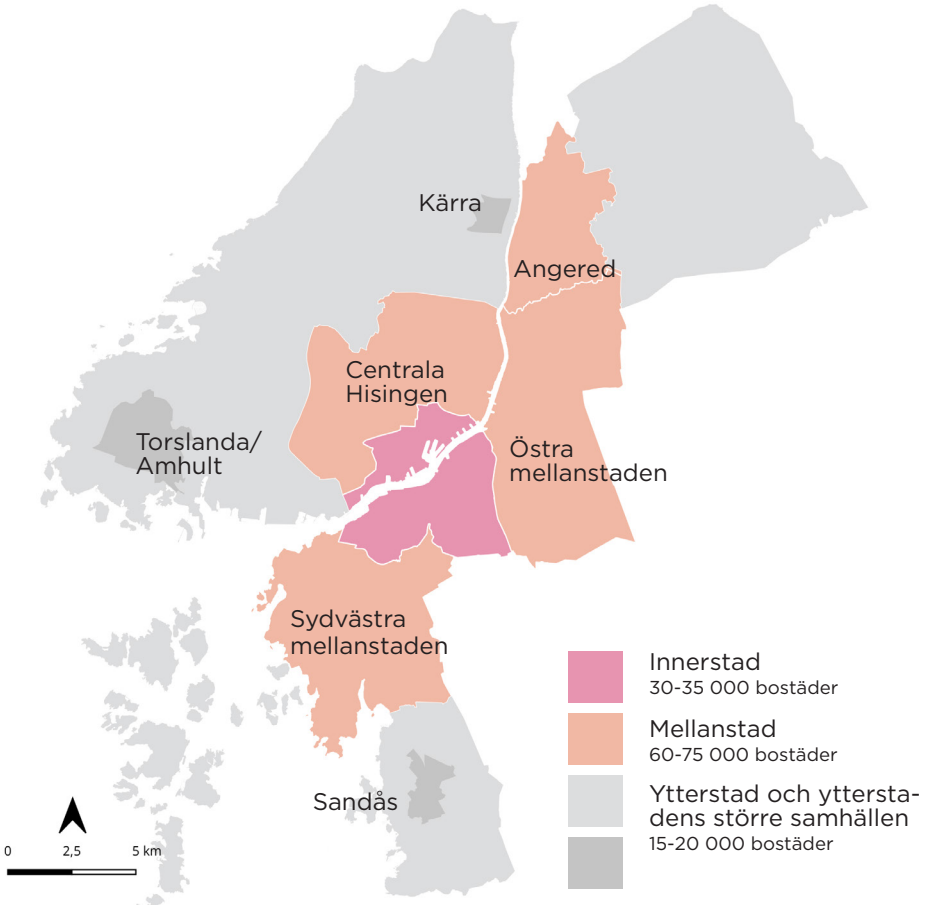

Principbild av fördelning för nya bostäder

Utbyggnadsstrategin innebär att närmare 80 % av tillkommande blandad stadsbebyggelse (bostäder, samhällsservice, kontor, handel) ska tillkomma i innerstaden och mellanstaden. Av det ska ungefär en tredjedel tillkomma i innerstaden, framför allt inom Älvstaden, och resten relativt jämnt fördelat i mellanstadens olika delar. Ungefär 20 % av den tillkommande bebyggelse föreslås i ytterstaden där ungefär hälften beräknas kunna tillkomma inom utredningsområdena samt de prioriterade större samhällena Torslanda, Kärra och Nya Hovås. Övriga ytterstaden och södra skärgården kommer att kompletteras med bostäder och service för att säkerställa en god samhällsutveckling i stadens alla delar.

Den geografiska fördelningen av tillkommande arbetsplatser enligt utbyggnadsstrategin innebär att ca 55 % av arbetsplatserna ska tillkomma i innerstaden, 25 % i mellanstaden och 20 % i ytterstaden. I stället för antal tillkommande arbetsplatser är uppföljningen baserad på tillkommande verksamhetsyta vilket gör att den volymfördelning som visas här inte är rakt av jämförbar med översiktsplanens målsättning. Fokus i uppföljningen ligger på att följa om rätt typ av verksamhet tillkommer på rätt plats.

I detta avsnitt av uppföljningen är fokus framför allt på att analysera stadens planeringsberedskap med avseende på innehåll och geografisk lokalisering av tillkommande bebyggelse. Denna uppföljning syftar inte till att ge en helhetsbild kring kommunens planeringsberedskap. Det är endast sådant som tillkommit antingen genom nya positiva planbesked eller stadsutvecklingsförslag, detaljplaner som vunnit laga kraft eller genom beviljade bygglov utanför planlagt område under perioden juni 2023 – maj 2024 som ingår i uppföljningen. I avsnittet redovisas även summeringar av föregående års uppföljning för att fånga hela utvecklingen sedan översiktsplanen antogs.

GEOGRAFISK FÖRDELNING AV TILLKOMMANDE BEBYGGELSE

Tillkommande bostäder

Bostäder i lagakraftvunna detaljplaner

Sammantaget tillkom 1 251 bostäder i lagakraftvunna detaljplaner. 91 % av dessa tillkom inom innerstaden. De största detaljplanerna sett till antal bostäder var detaljplanen för överdäckningen av Götaleden (430 bostäder) samt detaljplanen för bostäder och lokaler vid före detta Holtermanska sjukhuset i Landala (370 bostäder). Den största detaljplanen i mellanstaden sett till antalet bostäder var en detaljplan vid Siriusgatan i Bergsjön som innehöll 101 bostäder. I ytterstaden tillkom endast tre bostäder och inga av dessa har tillkommit inom de prioriterade större samhällena.

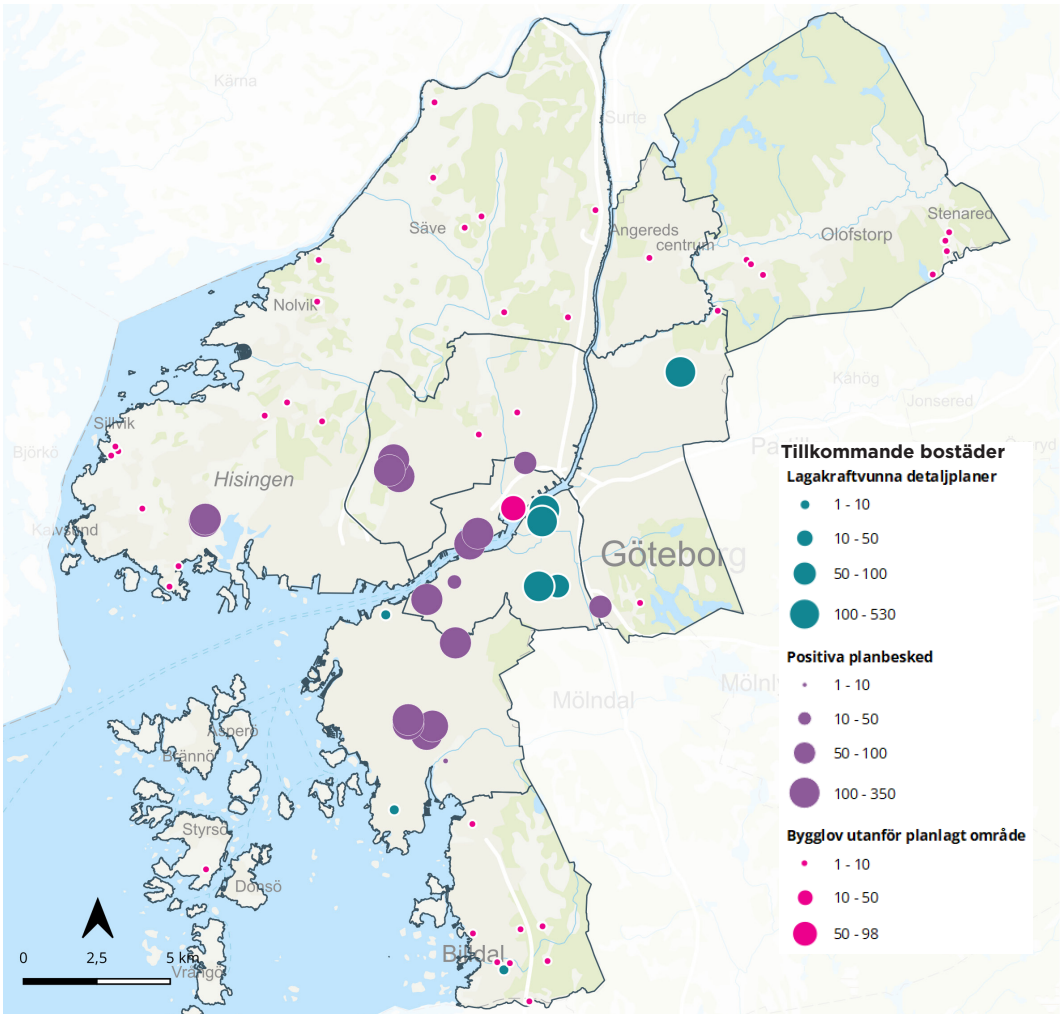

Karta över tillkommade bostäder.

Bostäder i positiva planbesked och stadsutvecklingsförslag

Under uppföljningsperioden beviljades positiva planbesked och stadsutvecklingsförslag för totalt 2 904 bostäder. 653 (22 %) av dessa möjliggörs inom innerstaden, 1923 bostäder (66 %) inom mellanstaden och 328 bostäder (11 %) i ytterstaden. Sex stadsutvecklingsförslag beslutades om som innehöll 306 bostäder. En stor del av de bostäderna som möjliggörs i mellanstaden ligger också

områden med socioekonomiska utmaningar. För att staden ska bli mer sammanhållen krävs en satsning på områden med socioekonomiska utmaningar. En kraftsamling med flera godkända planbesked med en mängd nya bostäder framträder genom periodens godkända planbesked både i Tynnered/Järnbrott och Biskopsgården.

Bostäder i bygglov utanför planlagt område

För att även fånga hur många bostäder som tillkommer utanför detaljplaner innehåller uppföljningen uppgifter om bostäder i bygglov utanför planlagt område. Sammantaget tillkom 276 bostäder på detta sätt. Likt föregående år tillkom två större tidsbegränsade bygglov inom Frihamnen som innehöll 159 bostäder. Utöver detta tillkom majoriteten av bostäderna på Hisingen inom ytterstaden.

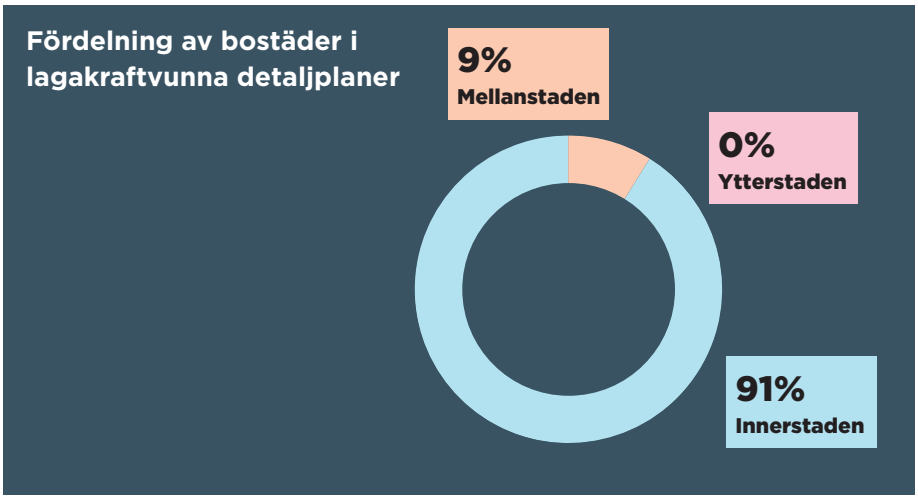

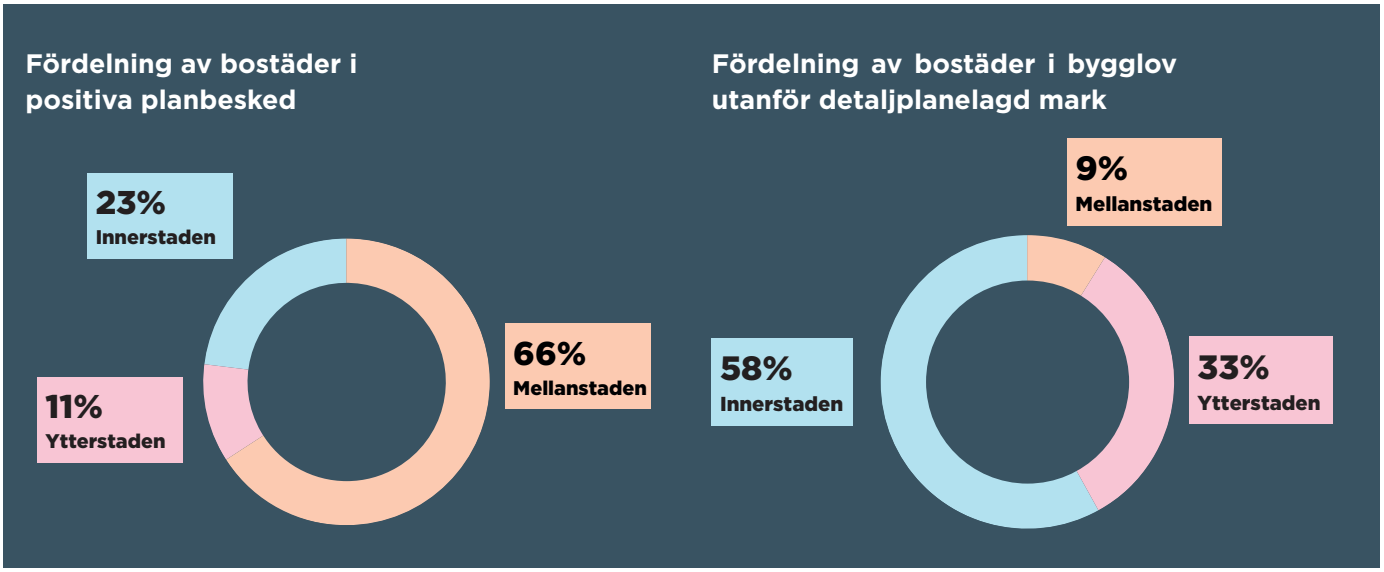

Tillkommande verksamhetsyta

Verksamhetsyta i lagakraftvunna detaljplaner

Verksamhetsyta i detaljplaner och planbesked innehåller både yta för kontor, handel, industri och planer med blandat innehåll. Under året har störst andel verksamhetsyta tillkommit inom innerstaden samt på Hisingen i ytterstaden. De två största detaljplanerna som möjliggjorde verksamhetsyta inom innerstaden var detaljplanen för verksamheter, handel och bostäder norr om centralstationen samt överdäckningen av Götaleden.

Det största tillskottet av verksamhetsyta inom ytterstaden innehöll industri och logistikändamål och tillkom genom en plan för utbyggnad av Volvo Lastvagnars fabriksbyggnad och nya körbanor för demonstrationsverksamhet i Tuve, ett bio-kraftvärmeverk i Rya. Totalt innehöll detaljplanerna 332 527 kvadratmeter bta verksamhetsyta.

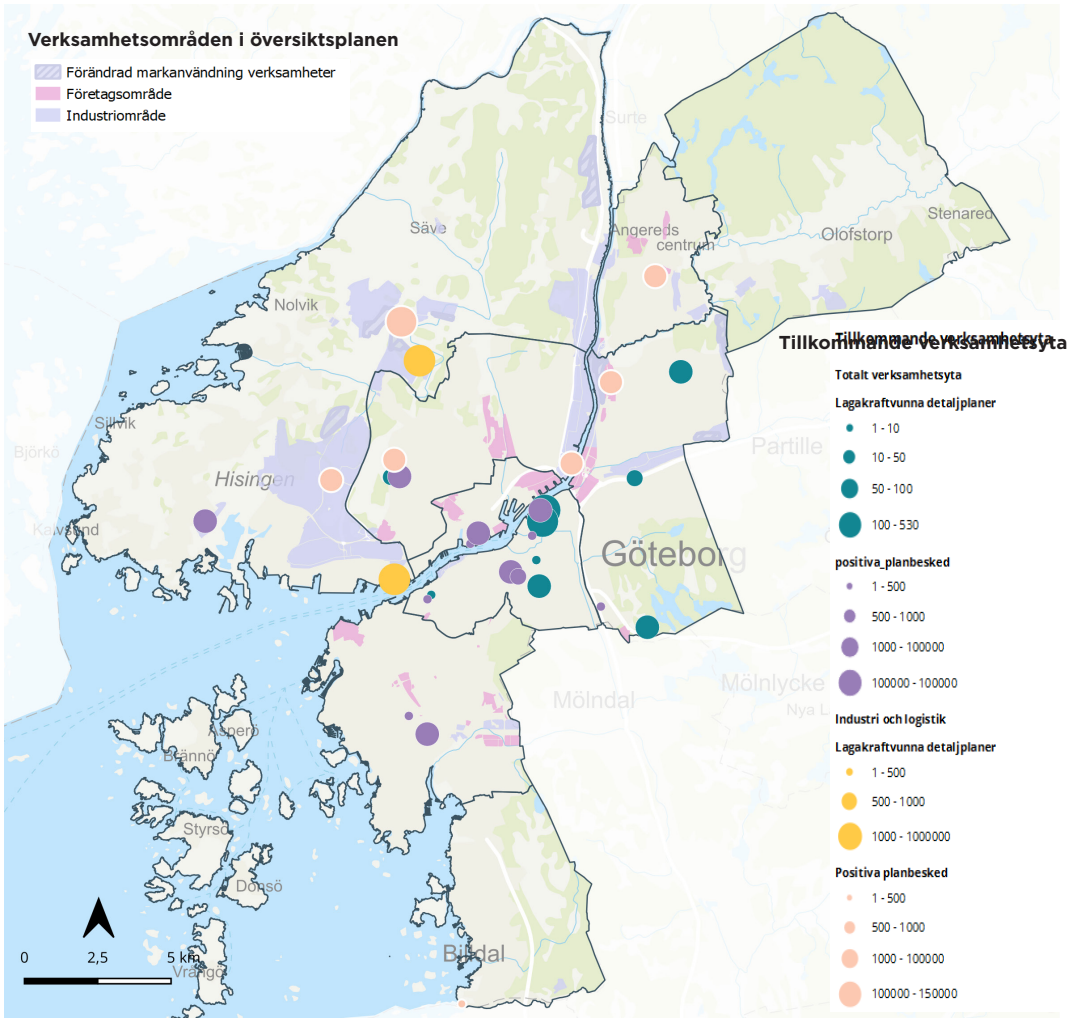

Karta över tillkommade verksamhetsyta samt planbesked och lagakraftvunna detaljplaner med industri- och logistikändamål.

Den verksamhetsyta som har tillkommit i form av mark för industri, logistik och störande verksamheter har tillkommit på platser i staden utpekade för detta. Den verksamhetsyta som tillkommit i centrala staden utgörs framförallt av kontor med inslag av handel, vård mm

Verksamhetsyta i positiva planbesked

De positiva planbeskeden innehöll både verksamhetsyta för indusitr och logistik samt kontor, handel och blandat innehåll. I centrala staden gavs positiva planbesked för verksamheter vid Gullbergs strandgata (43 000 bta) samt vid Forskningsgången på Lindholmen (87 000 bta) med ett blandat innehåll av kontor, handel mm.

De största planerna sett till bta verksamhetsyta för industri och logistikändamål var ett stadsbyggnadsförslag för verksamheter vid Holmvägen (150 000 bta) samt ett planbesked vid Amazonvägen (100 000 bta) inom verksamhetsområdet i Sörred.

PLANERING FÖR SAMHÄLLSSERVICE

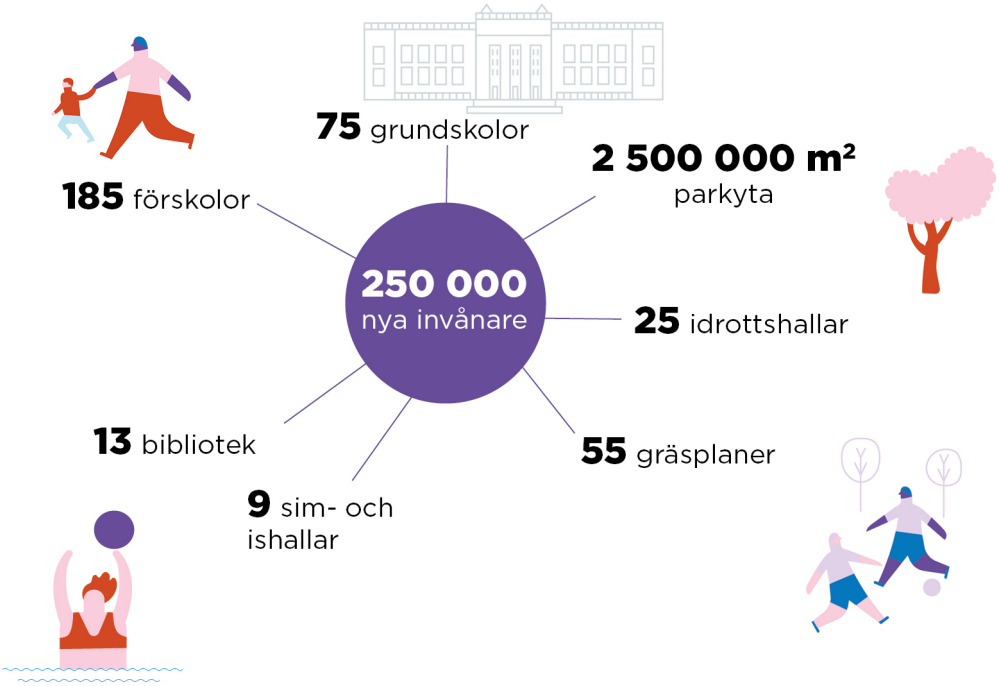

Principbild över uppskattat behov av tillkommande samhällsservice enligt översiktsplanen.

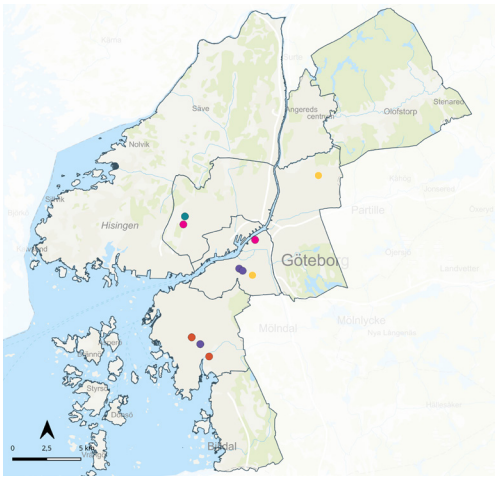
Hisingen
Göteborg
Mölndal
Partille
Bergsjön
Biskopsgården
Tynnered
Angered centrum
Olofstorp
Stenared
Säve
Nolvik
Mölnlycke
Nya Långeberg
Bergsjön
Bäckebol
Backa
Bergum
Bergsjön
Bergsjön
Bergsjön

SÄRSKILDA FOKUS

Förändrad markanvändning, omvandlingsområden och omvandlingsstråk

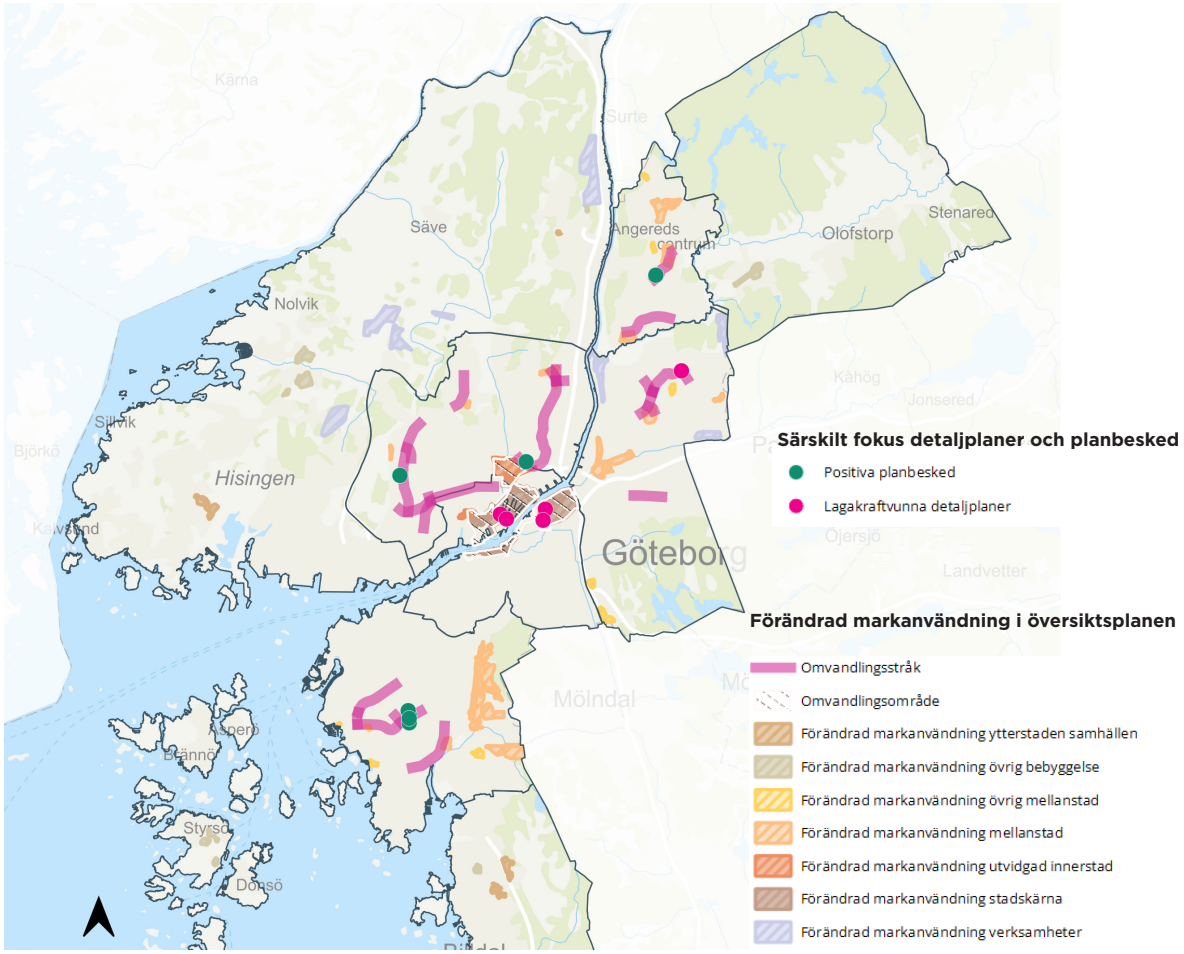

Karta över planering för förändrad markanvändning, omvandlingsstråk och omvandlingsområden.

Inom innerstaden har två positiva planbesked givits inom omvandlingsområden, ett planbesked för verksamhetslokaler vid Gullbergsvass och ett för bostäder, kontor och verksamheter på Lindholmen. Fyra detaljplaner har antagits inom omvandlingsområden i innerstaden, två vid centralstationen och två i närheten av Lindholmen.

Flera planbesked har tillkommit i anslutning till omvandlingsstråken Skattegårdsvägen (4 st), Sommarvädersgatan (1 st) och Spadegatan (1 st). Planbeskedet längs med Sommarvädersgatan (Friskväderstorget) ligger inom program för Biskopsgården som i sin tur hanterar omvandlingsstråket. Planbeskedet i anslutning till Spadegatan innehåller en bussdepå och föranleder inget arbete med stråket som helhet. De fyra planbeskeden längs med Skattegårdsvägen behöver dock förhålla sig till omvandlingspotentialen i stråken som helhet när detaljplanerna påbörjas. Detta förutsätts hanteras inom pågående programmet för Tynnered som återremitterades under uppföljningsperioden.

Inga planer har tillkommit på mark utpekad för förändrad markanvändning.

Tyngdpunkter och noder för stadsutveckling

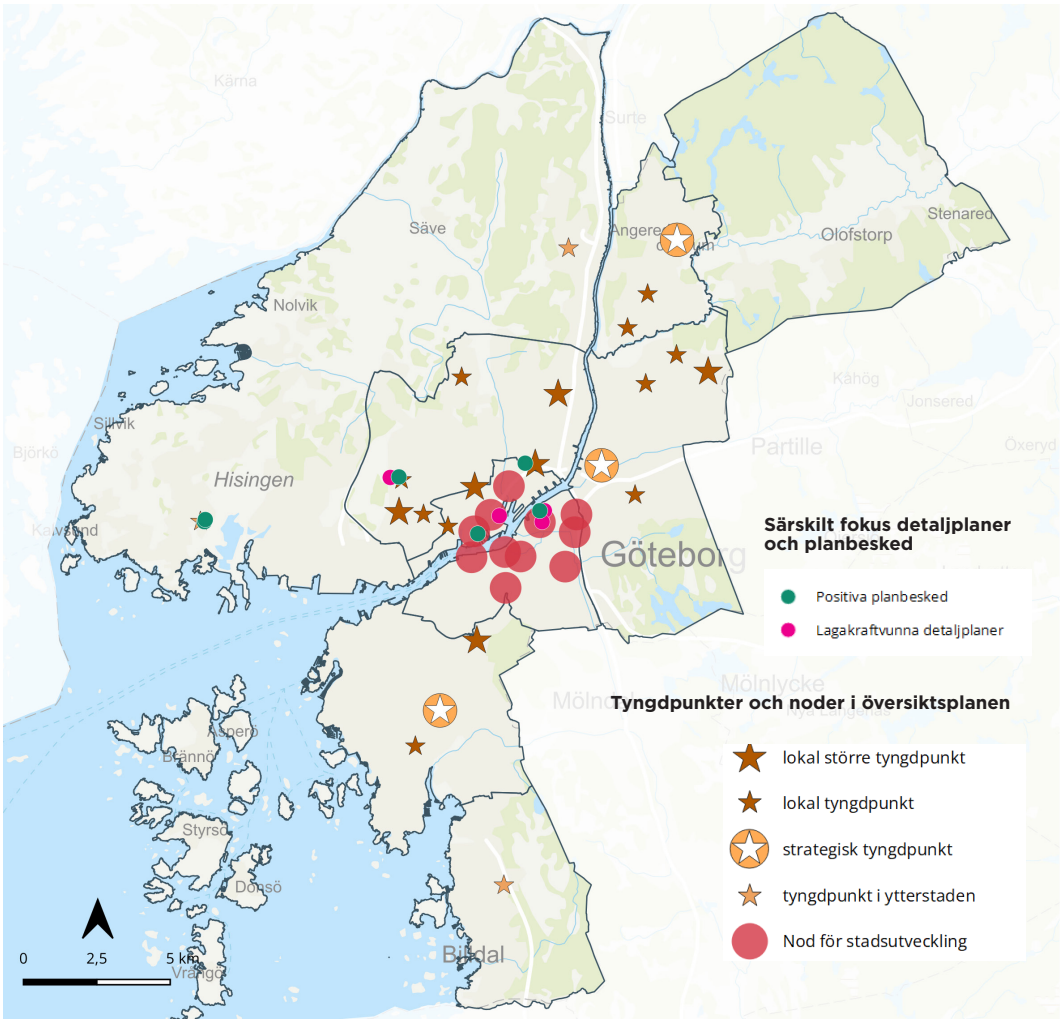

Karta över planering i anslutning till tyngdpunkter och noder för stadsutveckling.

Fyra detaljplaner har vunnit laga kraft inom 500 meter från utpekade noder eller tyngdpunkter. Två av dessa var i anslutning till centralstationen genom detaljplan för verksamheter, handel och bostäder norr om Centralstationen samt överdäckning av Götaleden. En detaljplan låg i anslutning till Friskväderstorget i Biskopsgården och innehöll en förskola. Den fjärde detaljplanen innebar att delar av en befintlig detaljplan inom Lundbyvassen upphävdes.

Vad gäller positiva planbesked har två tillkommit som förstärker noden vid Lindholmen genom att möjliggöra för bostäder, kontor och handel. Ett planbesked har givits för att möjliggöra för verksamhetslokaler i Gullbergsvass och ett för bostäder vid Friskväderstorget. Två planbesked har också givits i anslutning till tyngdpunkten Torslanda Amhult som möjliggör tillkommande bostäder.

Utredningsområden och planeringsreserver

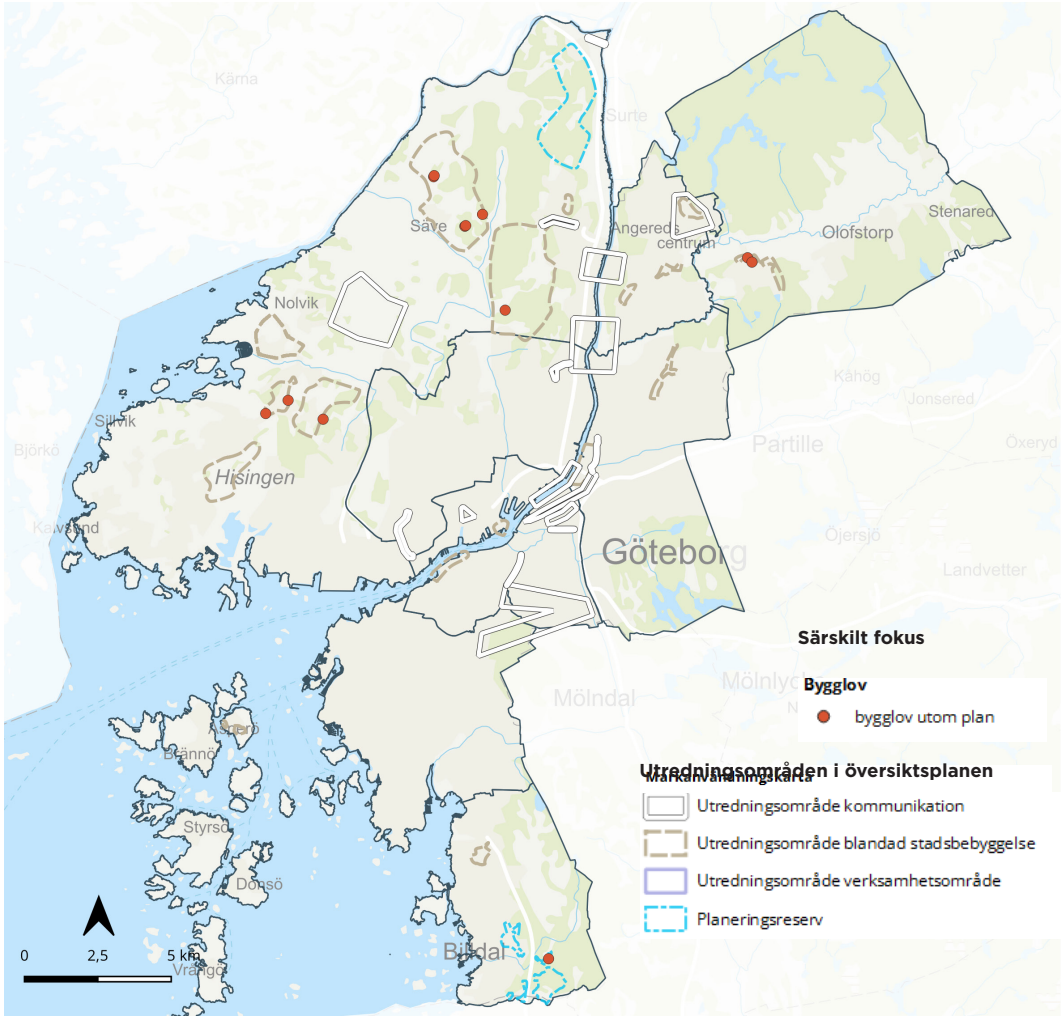

Karta över planering i inom utredningsområden och planeringsreserver.

Inga detaljplaner har vunnit lagakraft inom utpekade utredningsområden eller planeringsreserver. Inte heller har några positiva planbesked givits inom utpekade områden, vilket är i linje med inriktningen i översiktsplanen. Ett antal bostäder har tillkommit utanför planlagt område inom utpekade utredningsområden. Fem småhus har tillkommit i Säve, tre i Björlanda Hovgården samt tolv specialbostäder i Gunnilse. Dessa bedöms inte påverka den långsiktiga utbyggnadspotentialen i områdena.

Inga bygglov utom plan, positiva planbesked eller lagakraftvunna detaljplaner har tillkommit inom utredningsområden för kommunikation.

Principer för kvartersstad och trädgårdsstad

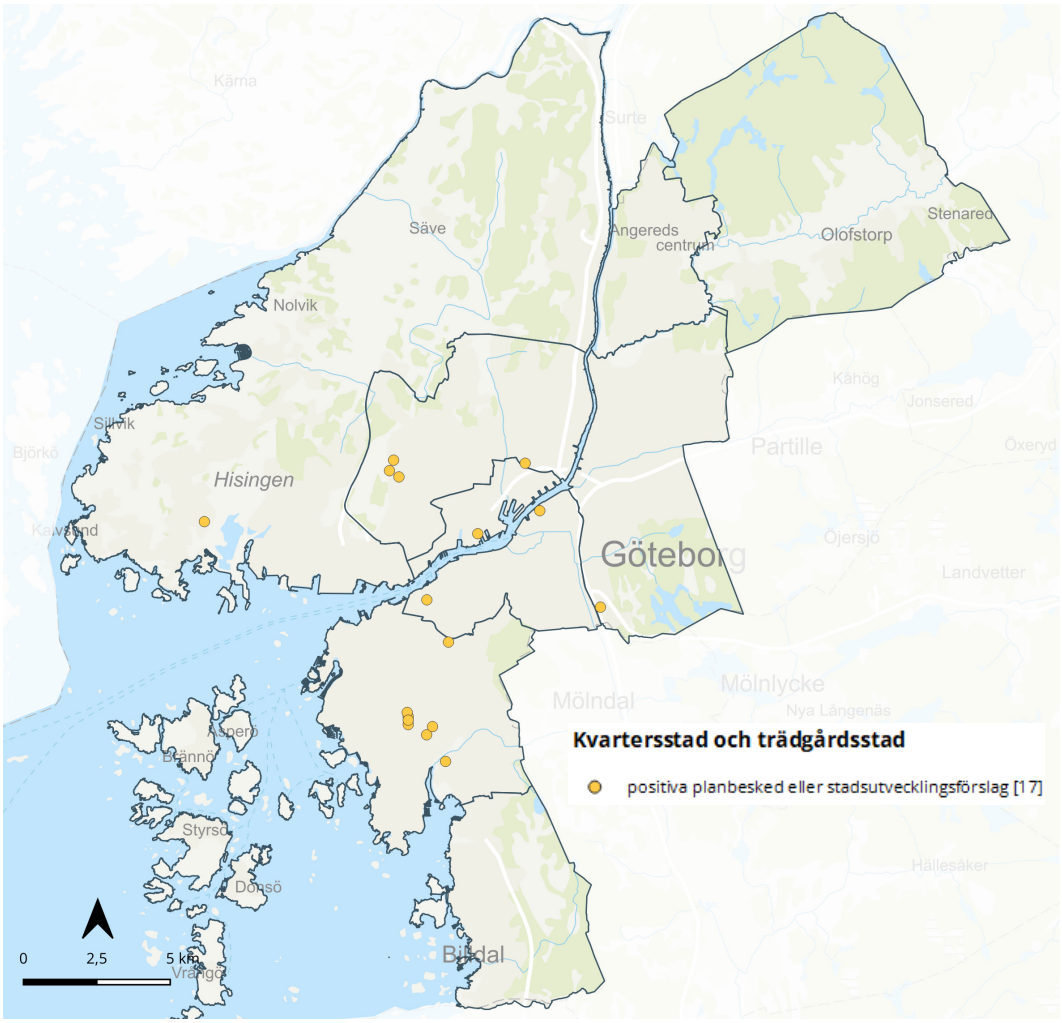

Karta över positiva planbesked vars struktur tar sin utgångspunkt i kvartersstad eller trädgårdsstadens principer.

Den övergripande inriktningen för Göteborgs stadsbyggande ska vara en bebyggelsestruktur med utgångspunkt i den traditionella kvartersstadens och trädgårdsstadens struktur. 17 av 33 positiva planbesked eller stadsutvecklingsförslag bedöms stämma överens, helt eller delvis, med översiktsplanens inriktningar om kvartersstad och trädgårdsstadens principer. De övriga planbeskeden innehåller sådan typ av verksamhet som är svår att utforma utifrån kvartersstaden eller trädgårdsstadens principer eller som har varit ändringar av befintliga planer eller fastighetsindelningsbestämmelser. Exempelvis planbesked för bussdepåer, industrier. Endast ett fåtal planbesked med blandat innehåll och exempelvis skolor har inte uttryckligen utformats utifrån nämnda principer.

Flera av planbeskeden som utformats utifrån trädgårdsstaden eller kvartersstadens principer ligger inom sydvästra mellanstaden i Tynnered och i Biskopsgården på centrala Hisingen. Planbeskeden för Björkhöjdsgatan, Rimfrostgatan och Ängs platå beskriver uttryckligen att de tar sin utgångspunkt i trädgårdsstadens principer medan resterande framförallt ligger i linje med kvartersstadens principer.

Småhus

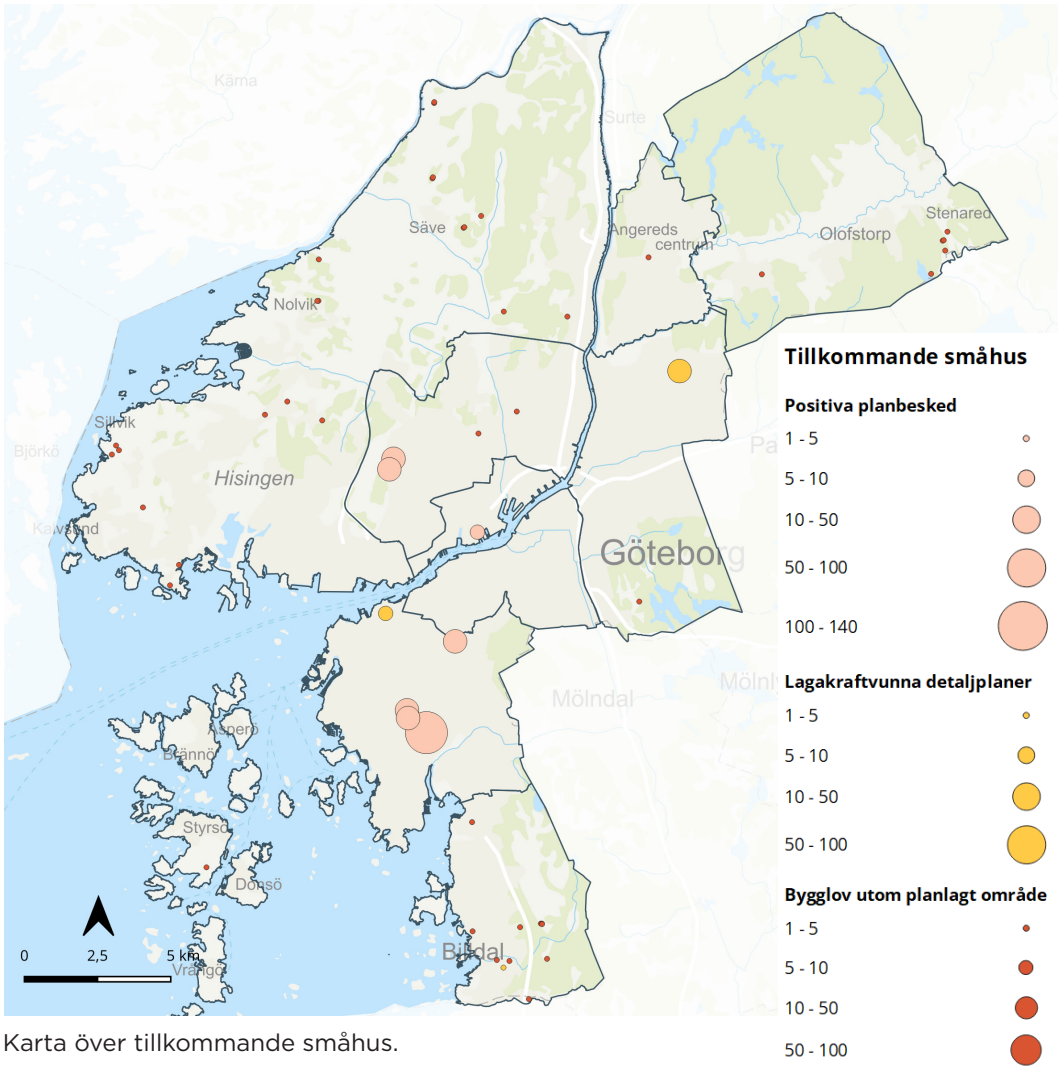

Karta över tillkommande småhus.

Göteborgs Stad har ett särskilt mål om att möjliggöra för byggande av fler småhus framförallt i mellanstaden och i ytterstaden. Samtidigt finns det fler småhus i Göteborg än i någon annan kommun i Sverige och nästan en tredjedel av alla småhus i Göteborgsregionen ligger i Göteborg.

326 småhus tillkom i planbesked i framförallt sydvästra mellanstaden och på centrala Hisingen. Störst planbesked sett till antalet småhus var planbesked vid Ängås platå i Frölunda. 46 småhus tillkom i lagakraftvunna detaljplaner. Det största antalet tillkom i en detaljplan vid Siriusgatan i Bergsjön. 44 småhus tillkom genom bygglov utanför planlagt område.

BEDÖMNING

Tillkommande bostäder

Av de bostäder som tillkommit genom lagakraftvunna detaljplaner eller positiva planbesked och stadsutvecklingsförslag under 2023-2024 ligger en övervägande majoritet (nästan 100 %) i innerstaden och mellanstaden. En något högre andel tillkom i år i innerstaden i relation till mellanstaden. Få bostäder har tillkommit i ytterstaden.

Totalt sett sedan ny översiktsplan antogs har 6 910 bostäder tillkommit i positiva planbesked. Sammantaget har 57 % av de tillkommande bostäderna legat inom mellanstaden, 7 % i ytterstaden och 36 % inom innerstaden. Detta innebär att utveckling ligger väl i linje med översiktsplanens utbyggnadsstrategi.

Geografiskt framträder en avsaknad av planbesked och stadsbyggnadsförslag innehållandes bostäder i nordost. Stadsplanering kan påverka utvecklingen och skapa miljöer med förutsättningar att stötta social hållbarhet. Avsaknad av stadsplanering i vissa geografier och särskilt i stadsdelar med svag socioekonomi kan få långsiktiga konsekvenser till exempel genom att fördelningen av stadens resurser blir ojämlik.

	Bostäder i lagakraftvunna detaljplaner	**Bostäder i positiva planbesked**
2022-2023 uppföljning år 1	1135	4006
2023-2024 uppföljning år 2	1251	2904
Totalt sedan ny ÖP	**2386**	**6910**

Tillkommande verksamhetsyta

I stället för antal tillkommande arbetsplatser är uppföljningen baserad på tillkommande verksamhetsyta vilket gör att den volymfördelning som visas här inte är rakt av jämförbar med översiktsplanens målsättning.

En stor del av tillkommande verksamhetsyta ligger inom innerstaden och innehåller kontor, handel eller blandat innehåll. Den yta som tillkommer inom ytterstaden innehåller mestadels yta för industri.

Samhällsservice

Färre förskolor har tillkommit i både planbesked och detaljplaner jämfört med föregående år. Totalt sett har det tillkommit 18 förskoleavdelningar i lagakraftvunna detaljplaner sedan översiktsplanen antogs. Endast en grundskola har tillkommit i lagakraftvunnen detaljplan samt 14 bostäder med särskild service.
Det är viktigt att samhällsservice tillkommer i samma takt som bostadsutbyggnaden för att vidmakthålla och förbättra invånarnas tillgång till service. Tillkommer bostadsbyggnation på platser där tillgången till samhällsservice är bristfällig kan detta bidra till ökade transporter.

Detaljplaner	**Antal fskavd**	**Antal grundskolor**	**BmSS**
2022-2023 uppföljning år 1	13	1	0
2023-2024 uppföljning år 2	5	0	14
Totalt sedan ny ÖP	**18**	**1**	**14**

Planbesked	**Antal fskavd**	**Antal grundskolor**	**BmSS**
2022-2023 uppföljning år 1	67	4	18
2023-2024 uppföljning år 2	20	3	30
Totalt sedan ny ÖP	**87**	**7**	**48**

Förändrad markanvändning och omvandlingsstråk

I översiktsplanen beskrivs vikten av att utnyttja den utbyggnadspotential som finns i de utpekade omvandlingsstråken. Det är en viktig del i att bidra med bostadstillskott för framtida befolkning. Under årets uppföljning blir det tydligt att de fyra planbeskeden längs med Skattegårdsvägen behöver förhålla sig till omvandlingspotentialen i stråket som helhet när detaljplanerna påbörjas. Detta förutsätts hanteras inom pågående programmet för Tynnered.

En kartläggning av planeringsförutsättningarna för omvandlingsstråken Hjalmar Brantingsgatan, Almanacksvägen och Dag Hammarskjöldsleden utförs under 2025.

Tyngdpunkter och noder

Under 2023-2024 har lite stadsutveckling tillkommit i såväl laga kraftvunna detaljplaner som i positiva planbesked i anslutning till utpekade noder i innerstaden. Vid tyngdpunkterna i mellanstaden är det endast vid Friskväderstorget som en lagakraftvunnen detaljplan och ett planbesked har tillkommit under perioden. I Torslanda/Amhult görs ett tillskott av bostäder genom två planbesked vilket bedöms kunna bidra positivt till utvecklingen av tyngdpunkten.

Som konstateras i uppföljningen av översiktsplanens övergripande strategi att planera för en nära, sammanhållen och robust stad, skulle flera av tyngdpunkterna behöva kompletteras med ett mer blandat innehåll för att bidra till en utvecklad flerkärnighet. För att få utväxling av den flerkärniga strukturen är det av stor vikt att invånarna har nära till sin närmaste tyngdpunkt.

Denna uppföljning tillsammans med föregående innebär att planering skett vid fyra tyngdpunkter utanför innerstaden, Friskväderstorget och Torslanda/Amhult samt Gärdsås torg och Hjällbo torg föregående år.

Under året har ett arbete genomförts för att utreda ytterstadens tillgång till service samt små orters potential som servicenoder. Resultatet visade att två av ytterstadens större samhällen Sandås (tidigare Nya Hovås), Torslanda samt två ytterligare orter, Skra Bro och Kärra centrum är lämpliga att förtäta med bostäder och verksamheter eftersom servicen där redan är hög. Orternas tillgång till god kollektivtrafik har också betydelse för lämpligheten att förtäta med bostäder eftersom det ger möjlighet till hållbart resande. Att ensidigt komplettera med service eller bostäder kan innebära ökade transporter med bil. Utvecklingen av ytterstadens tyngdpunkter och noder bör bevakas i kommande uppföljningar av översiktsplanen.

Utredningsområden och planeringsreserv

De inriktningar som finns för utredningsområden och planeringsreserv i översiktsplanen har fungerat bra som stöd i efterföljande planering. Inga positiva planbesked givits inom utpekade områden, vilket tyder på att en restriktiv hållning till utbyggnad i dessa områden fungerar. Inte heller har några detaljplaner vunnit lagakraft inom utpekade utredningsområden eller planeringsreserver. Väldigt få bostäder har också tillkommit genom bygglov inom områdena. Dessa bedöms inte påverka de långsiktiga utbyggnadsmöjligheterna i områdena.

Principer för kvartersstaden och trädgårdsstaden

Av de planbesked som godkänts under året och som har haft ett stadsmässigt innehåll har en övervägande del utformats med utgångspunkt i trädgårdsstaden eller kvartersstadens principer vilket är i linje med översiktsplanens inriktning.

Småhus

Majoriteten av de tillkommande småhusen i detaljplaner och planbesked har tillkommit inom mellanstaden och ett mindre antal utom plan i ytterstaden.

FÖLJER VI ÖVERSIKTS-PLANENS INRIKTNINGAR?

Översiktsplanens övergripande utvecklingsinriktning att planera för en nära sammanhållen och robust stad är nedbruten dels utifrån olika allmänna intressen (tematiska inriktningar), dels utifrån olika delområden i Göteborg (geografiska inriktningar). De tematiska och de geografiska inriktningarna innehåller dels rekommendationer för hur frågan eller geografin ska hanteras i den fortsatta planeringen, dels förslag på åtgärder eller insatser. Syfte med uppföljningen av dessa delar av översiktsplanen är att fånga om inriktningarna är aktuella och vad som behövs för att de fortsatt ska vara aktuella. Syftet är också att visa om stadens egna verksamheter rör sig i den riktning som översiktsplanen visar på samt om det finns knäckfrågor som skulle behöva lösas ut. Uppföljningen bygger på kvalitativa beskrivningar som tagits fram genom intervjuer med tjänstepersoner med relevant kunskap.

GEOGRAFISKA INRIKTNINGAR

Innerstaden

I centrala staden finns både behov av och stor potential i att koncentrera stadsutvecklingen till Älvstadens omvandlingsområden, både för en växande stadskärna och för staden i stort. Sett till hela planområdet finns potential att inrymma merparten av tillkommande bostadsbebyggelse och arbetsplatser i dessa omvandlingsområden. Samtidigt finns här stora utmaningar för att koppla samman dessa områden över älven och med stadsstrukturen på ömse sidor.

Låt stadskärnan växa över älven

Att människor enkelt och gent ska kunna ta sig över älven är en förutsättning för att stadskärnan ska kunna växa norrut. Den planerade gång-och cykelbron mellan Hugo Hammars kaj och Packhuskajen är ett viktigt steg för att uppnå detta. Arbete pågår med genomförandestudie, detaljplan, miljödomsansökan och designförslag. En ny gång- och cykelbro bedöms kunna vara på plats under 2031-2033. Resmöjligheterna över älven har stärkts redan under 2024 genom att en ny färjelinje börjat trafikera sträckan mellan Stenpiren och Lundbystrand. Samtidigt planerar Västtrafik att sluta trafikera med färja till Slottsberget vilket kommer att påverka förutsättningarna för de som bor i anslutning till denna hållplats att resa över älven.

Stadsutvecklingen inom Frihamnen är ett annat viktigt led i att låta stadskärnan växa över älven. Jubileumsparken med allmänt bad och renoverad bastu har invigts och utgör en ny målpunkt. Att aktivt arbete med utvecklingen av området pågår är därför positivt för att gå mot en utvidgad innerstad.

Att omvandla Hjalmar Brantingsgatan till ett mer stadsmässigt stråk är också betydelsefullt för att bättre knyta ihop innerstaden på ömse sidor av älven. Hur detta ska ske är fortsatt en knäckfråga som påverkar stadsutvecklingen både i Frihamnen och på Backaplan. Inom ramen för programmet för Frihamnen har

därför ett fördjupat arbete kopplat till stråket fram till Hjalmar Brantingsplatsen initierats.

Utveckla omvandlingsområden till tät blandstad

I innerstaden norr om älven finns tre större omvandlingsområden som tillsammans utgör majoriteten av den planerade stadsutvecklingen; Lindholmen, Backaplan och Frihamnen. Stadsutvecklingen i dessa områden befinner sig i olika skeden. Utvecklingen av Lindholmen sker successivt. Vissa delar är färdiga, andra under utveckling och planering. Karlatornet är färdigställt och inflyttat. Ett planprogram för Lindholmen pågår. På Backaplan pågår utbyggnaden av den första detaljplanen. Detaljplanering pågår för stora delar av övriga området. En förstudie för västra Backaplan har initierats. Planprogram för Frihamnen pågår. Inriktningen är att utvecklingen av Frihamnen i en första etapp avgränsas till att enbart omfatta de inre delarna och att exploatering för övriga delar ska avvakta. Parallellt med programarbetet pågår arbetet med ett planeringsbeslut om utfyllnad Lundbyhamnen.

Planeringen för kommunal service i innerstaden norr om älven är i stor utsträckning kopplat till stadsutvecklingen i de stora omvandlingsområdena. Översiktsplanens inriktning att plats för samhällsservice och friytor måste vara dimensionerande för hur många bostäder som kan tillskapas kan vara svår att tillämpa. Förväntningar på högt bostadsinnehåll samtidigt som exploateringsekonomin är i balans innebär att planeringen ofta behöver hantera målkonflikter.

För omvandlingsområdena längs södra älvkanten pågår planering i olika skeden. Särskilt för centralenområdet är detta tydligt i form av byggnation och detaljplaner som pågår eller som vunnit laga kraft och stadsbyggnadsförslag har inkommit. Två viktiga detaljplaner vunnit laga kraft, dels överdäckningen över Götaleden, dels en plan för blandad stadsutveckling norr om centralstationen. Nya planbesked vid Gullbergsvass Strandgata har godkänts. En viktig pusselbit i det fortsatta planeringsarbetet med Gullbergsvass har varit arbetet med lokalisering av en ny bangårdsförbindelse, som under uppföljningsperioden avgränsats till området mellan Odinsplatsen och Kruthusgatan. För Gullbergsvass kommer ett strukturplansarbete påbörjas som kan ligga till grund för fortsatt utveckling och hantering av anspråk. Detaljplanen för Skeppsbron pausades för genomförande och politiskt beslut om att arbeta om och göra en ny har tagits. Arbete pågår med utbyggnad av Masthuggskajen och Masthuggshalvön. Arbete med ändring av översiktsplanen genom fördjupning för södra älvstranden, delen Järnvågen till Klippan pågår. En viktig inriktning i det arbetet hanterade framtida lokalisering av Fiskhamn inom området för Södra älvstranden.

Planeringen för både Södra Älvstranden, Lindholmen och Frihamnen berörs av översiktsplanens inriktning att på lång sikt integrera Oscarsleden och Lundbyleden genom barriärbrytande kopplingar. Ambitionen för Lundbyleden är även att hamnbanans nuvarande barriäreffekt ska minska på lång sikt. De värdeskapande möjligheterna som skulle uppstå om hamnbanan och Lundbyleden på lång sikt planskiljs eller flyttas är svåra att omhänderta inom pågående planering då bebyggelsen behöver förhålla sig till de riskavstånd som finns idag. För Oscarsleden har fördjupade studier gjorts inom staden och en utredning pågått som

Trafikverket ansvarar för avseende hantering av riksintresset för E45 på Oscarsleden vid en flytt av färjeterminalerna till Arendal.

En förstudie för en gång- och cykelbro mellan Olskroken och Kruthusgatan (omvandlingsområdet Gullbergsvass) har tagits fram under uppföljningsperioden. En förbindelse ger goda förutsättningar till att binda ihop staden, överbrygga barriärer samtidigt som Gullbergsvassområdet blir mer tillgängligt.

Uppgradera kollektivtrafiken för att skapa närhet

Ett antal utredningar har genomfört under året för de utpekade kollektivtrafikreservaten inom innerstaden som tillsammans syftar till att avlasta de centrala delarna och skapa närhet för hela staden.

Projekt Västlänken dras med förseningar. Osäkerheterna kring Västlänkens byggtid påverkar stadens byggnation av allmänplatsmark. Tidplan och byggnationsordning diskuteras med Trafikverket. Under 2024 togs beslut av kommunfullmäktige att det planerade cykelgaraget vid station Haga ska utgå.

Utbyggnad av spårväg mellan Frihamnen och Lindholmen pågår. Projektet är en del av Sverigeförhandlingen och innehåller även citybuss längs samma sträcka. Under 2024 har diskussion inletts kring möjligheten att ersätta citybuss med förlängd spårväg till Eriksberg.

Planeringen för Lindholmsförbindelsen har fortsatt under uppföljningsperioden. När det gäller spårvägstunneln mellan Lindholmen och Linnéplatsen via Stigbergstorget förordas två lägen vid Stigberget, ett på Stigbergskajen och ett på Stigbergstorget.

En utredning om en ny förbindelse för spår eller buss i Gropegårdsgatan, den så kallade Gropegårdsförbindelsen, har färdigställts. Slutsatsen av utredningen är att en sådan förbindelse inte behövs på 20-30 års sikt ur kapacitetsperspektiv. Bedömningen är därför att fortsatt planering för Gropegårdsförbindelsen kan avvakta. Kommunikationsreservatet som finns i översiktsplanen behöver dock finnas kvar för att en framtida spårkoppling inte ska byggas bort.

En utredning avseende kostnad och möjligt läge för utbyggnad av en spårvägslänk (Operalänken) mellan Stenpiren och Östra hamngatan och Nordstan har gjorts. Stadsbyggnadsnämnden har beslutat att kommande detaljplan Packhusplatsen-Kanaltorget ska säkerställa att spårvägsförberedda busskörfält anläggs mellan Stenpiren och Hisingsbron. Brunnsparken avlastas och spårvägssystemet som helhet blir mer robust med denna åtgärd.

En utredning för en ny förbindelse över bangården har genomförts där en ny bro från Odinsplatsen över till Gullbergsvass rekommenderas. Förbindelsen syftar till att knyta samman staden över bangården, men också till att flytta busstrafik från den hårt trafikerade Åkareplatsen och Nils Ericsonsgatan mot Hisingsbron. Under våren 2024 togs ett inriktningsbeslut för anläggning av spårväg i Allén. Spårvägen syftar till att avlasta Brunnsparken och Drottningtorget och öka kapaciteten i kollektivtrafiksystemet i Göteborg.

Under 2023 genomfördes en förstudie för att undersöka möjligheten att etablera en metrobusshållplats vid E6 nära Lisebergs station. Det nya hållplatsläget syftar till att stärka Liseberg stations betydelse som systemviktig bytespunkt.

Omhänderta potentialen i och kring noder och stråk

De utpekade noderna Lindholmsplatsen och Hjalmar Brantingsplatsen ingår i program Lindholmen respektive Backaplan. Inget planeringsarbete pågår arbete med noden Myntgatan.

Ett planprogram för området runt Linnéplatsen har tagits fram som stöd för fortsatt arbete med Lindholmsförbindelsen och i arbetet med att väga anspråk från kollektivtrafik med allmän plats och exploatering. Även för området Drottningtorget – Åkareplatsen har en förstudie gjorts av samma anledning. Det pågående planprogrammet för Gårda omfattar Rantorget som är en utpekad nod för stadsutveckling. Även det pågående programmet för evenemangsområdet påverkar i viss mån Korsvägen som nod för stadsutveckling.

Utveckla och bind samman den blågröna strukturen

För att kunna utveckla vattendraget Kvillebäcken till ett blågrönt stråk norr och söder om Backaplan, behöver bäcken bitvis ledas om och åtgärder behövs uppströms för att hantera de översvämningar som idag uppstår vid Lindholmen. Det blågröna stråket vid Kvillebäckens nya utlopp ska bli en del av Jubileumsparken. Innerstaden har förhållandevis god tillgång till större park (stads- eller stadsdelspark). Det är viktigt att värna de befintliga parkerna som finns i innerstaden, särskilt Kungsparken är viktig att värna och utveckla då den är en stadspark för hela staden som samtidigt behöver tillgodose mer lokala behov av park i närlig-

gande områden där stor brist finns. Uppdrag har givits om områdesplanering för Kungsparken, ett sätt att i tidigt skede kunna samla alla de olika projekt som gör anspråk på parken och förtydliga inriktningen framåt.

En idéstudie för Mölndalsåns blågröna stråk har tagits fram. Stråket sträcker sig mellan Ullevigatan i norr och kommungränsen i söder. Flertalet åtgärdsförslag för att öka stråkets sociala och ekologiska kvalitéer har arbetats fram samtidigt som vattendragets funktion säkras. Studien ska kunna utgöra grunden för ett planeringsunderlag för det fortsatta arbetet med att utveckla det blågröna stråket.

I Majorna-Linné pågår arbete med en fördjupad grönplan som ska ge stöd i avvägningar mellan anspråk. Plats för parker konkurrerar med plats för kommunal service och bostäder. Inom området för Södra älvstranden föreslås geografin kompletteras med nya parker och grönblåa kopplingar från Slottsskogen till älven.

Arbete med en kajstrategi som berör båda älvkanterna har pågått under perioden och syftar till att ge ökad tydlighet i funktion och användning av stadens kajer. Arbetet har fördjupat kunskapen om stadens kajer och dess användning samt möjliga omlokaliseringar av verksamheter som följer på den stadsutveckling som planeras längs älven. Delar av resultatet hanteras i den pågående ändringen av översiktsplanen där styrningen för kajerna längs älvstråket förtydligas. I den geografiska ändringen för södra älvstranden hanteras de delar av kajstrategiuppdraget som handlar om att föreslå hur kommersiella kajer ska hanteras. Förslaget innebär att Stigbergskajen kommer kvarstå som kommersiell kaj medan Masthuggskajen och Majnabbekajerna föreslås få en förändrad användning med inriktningen blandad stadsbebyggelse.

Stärk, värna och komplettera

Överdäckningen av hamnbanan i Eriksberg-Bräcke avslutades under uppföljningsperioden och nu pågår utbyggnad av detaljplanen för Säterigatan. En ny större detaljplan i västra Eriksberg har nominerats in till startplan 2025. Denna detaljplan kan innebära ett tillskott med i storleksordningen cirka 1 000 bostäder.

Ingen aktiv planering pågår för Ringön vilket är i linje med inriktningarna för området.

Översiktsplanen saknar inriktningar om att bevara park och grönområden för bergen i söder, det vill säga Landala, Krokslätt, Guldheden och Johanneberg. Ofta uppstår diskussioner om utveckling av dessa ytor. Området är svårplanerat på grund av topografin, men det planeras för viss förtätning med studentbostäder. Det pågår även en genomlysning av potentiella markytor för kommunal service, men tillgången till lämplig mark är begränsad.

Flera av de torg som pekas ut som öppna ytor i översiktsplanen utgörs idag av markparkering, vilket möjliggör återskapande av torgfunktion på sikt. Det är oklart hur framtida inriktning för de öppna torgen Skanstorget, vid Hagabion

och Pusterviksplatsen ska vara. Länsstyrelsen i Västra Götaland yttrade sig angående detaljplanen för Skanstorget där deras bedömning var att den planerade bebyggelsen orsakar påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövård.

Arbete med att bilda kulturreservat för Slottsskogen har fortsatt under uppföljningsperioden.

Övrigt

Inom högvattenskyddsprogrammet pågår arbete med att realisera de strategier som översiktsplanen pekar ut för att skydda innerstaden mot översvämnings¬risker. I en utbyggnadsplan för högvattenskydd finns en utpekad prioritering och indelning av högvattenskyddet. Arbete med ett planeringsbeslut pågår.

Längs Mölndalsån pågår två större planprogram. Ett för del av evenemangsområdet och ett planprogram för Gårda. I båda programmen och i den större geografin är fortsatt plats för kommunal service en svår fråga att lösa. En översyn av befintliga fastigheter och samnyttjande av lokaler för att tillgodose behovet har genomförts. Planprogrammet för evenemangsområdet är planerat att gå upp för godkännande under första delen av 2025 och tillhörande detaljplaner i området planeras att gå ut på samråd under årets andra kvartal. Utöver nytt centralbad och nytt Scandinavium planeras området för blandad stadsbebyggelse. I Gårda är förutsättningarna annorlunda då området till stor del är bebyggt och möjligheterna för exploatering därför är mindre. Planprogrammet syftar delvis därför till att bekräfta befintlig bebyggelse och den utvecklingsönskan som finns. Gårda ska kännas som en del av innerstaden.

En utvecklingsidé (stadiet innan stadsutvecklingsförslag) har skrivits fram för Sankt Sigfrids plan som syftar till att utveckla platsen till att bli mer som en del av den utvidgade innerstaden i linje med översiktsplanens intentioner. I samma geografi har det påbörjats en förstudie för Örgrytevägen för att stötta denna inriktning.

Bedömning

Bedömningen är att den planering och de olika initiativ som pågår i innerstaden är i linje med översiktsplanens inriktningar för området. Det finns dock några utmaningar som särskilt behöver beaktas i fortsatt arbete för att översiktsplanens inriktningar ska kunna efterlevas och/eller genomföras.

- Möjligheten att säkerställa ytor för kommunal service, grönytor och allmän plats är fortsatt en utmaning i stora delar av innerstaden.
- En knäckfråga är framtida inriktning för de öppna torgen Skanstorget, Hagabion och Pusterviksplatsen.

Centrala Hisingen

Enligt översiktsplanen finns den största utbyggandspotentialen på centrala Hisingen dels i Biskopsgården och Länsmansgården, dels längs Litteraturgatan i Backa och Brunnsbo.

I området Backa-Brunnsbo pågår två större detaljplaner, dels i Brunnsbo, dels vid Gåsagången norr om Selma Lagerlöfs torg. Sammantaget kan dessa detaljplaner innebära ett tillskott på över 2 000 bostäder. I båda planerna råder skyfallsproblematik på platsen vilket försvårar planläggning. Ytor norr om Skälltorpsvägen som i översiktsplanen är utpekade för förändrad markanvändning blandad stadsbebyggelse kan behöva användas för skyfallshantering för att klara problematiken i Gåsagången.

Under 2024 har en utredning startat för att undersöka ytanspråken för en framtida station för metrobuss intill Brunnsbo station. Bedömningen är att det fortsatt är svårt att få till bra gång- och cykelkoppling mellan Backaplan och Brunnsbo då den planerade pendeltågsstationen i Brunnsbo begränsar möjligheterna. Brist på tillgänglig parkmark är fortfarande ett problem i Brunnsbo då Arödsberget är väldigt kuperat.

Som resultat av det beslutade planprogrammet för Biskopsgården har flera detaljplaner startat och flera planbesked har fått positivt beslut. Den första etappen innehåller ca 600 bostäder i olika upplåtelseformer, en F-6 grundskola, en

fullstor idrottshall, centrumutveckling vid tyngdpunkten Friskväderstorget och två nya förskolor. En ny bussgata planeras mellan Vårväderstorget och Länsmanstorget i områdets västra del för att förstärka invånarnas tillgång till kollektivtrafiken. En pågående detaljplan på Godvädersgatan ger möjlighet att bygga ut husen för att åstadkomma fler stora lägenheter, något det råder stor brist på i Biskopsgården. Kulturförvaltningen arbetar med en utredning om ett allaktivitetshus i Biskopsgården. Ingen plats är beslutad för ändamålet.

Arbetet med utveckling av en ny stadspark i naturområdet Svarte mosse, väster om Biskopsgården pågår sedan 2023. Under 2024 togs en utvecklingsplan fram som under 2025 omsätts i en handlingsplan för områdets successiva uppgradering till stadspark under en 15-årsperiod framåt. Den nya stadsparken kommer vara särskilt viktig för att avhjälpa bristen på bostadsnära park i området.

Västra Götalands regionfullmäktige beslutade under 2024 att inte gå vidare med planeringen av ett nytt sjukhus vid Rambergsvallen. Arbetet med detaljplanen fortsätter och fokuserar i stället på ombyggnad av Lundbybadet, plats för idrott, fler bostäder vilket kommer stärka Wieselgrensplatsen som lokal större tyngdpunkt. En mobilitetshubb nära Wieselgrensgatans spårvagnshållplats planeras som ska ge de anställda vid Volvo Lundby god tillgänglighet. Inlandsgatans funktion som länk mellan Lindholmen och Lundby tydliggörs.

Göteborgs Stad arbetar tillsammans med Västtrafik fram två stråkstudier för det framtida kollektivtrafikkonceptet Citybuss, beskrivet i Målbild Koll 2035. I de två stråkstudierna studeras stråk för bättre bussframkomlighet mot Länsmansgården/ Svarte Mosse via Björlandavägen, till Tuve från Hjalmar Brantingsplatsen, mot Mölndal samt till Kallebäck. Utmaningen att många av kollektivtrafikstråken på centrala Hisingen mynnar ut i samma plats där det uppstår trängselproblematik kvarstår. Särskilt gäller detta från Hjalmar Brantingsplatsen och vidare över Hisingsbron. Tvärgående kopplingar för kollektivtrafik är därför viktigt att få till.

Bedömning

Bedömningen är att den planering och de olika initiativ som pågår på centrala Hisingen är i linje med översiktsplanens inriktningar för området. Det finns dock några knäckfrågor/utmaningar som särskilt behöver beaktas i fortsatt arbete för att översiktsplanens inriktningar ska kunna efterlevas och/eller genomföras.

» Säkerställa att tillgänglighet och plats för den stadsdelspark som översiktsplanen pekar ut på Arödsberget i Brunnsbo inte byggs bort.

» Befintliga radiella stråk är hårt belastade. Fler tvärkopplingar som bidrar till nya resandemönster behövs lokalt på centrala Hisingen.

Östra mellanstaden

I östra mellanstaden pågår planering på flera håll, bland annat i Bergsjön, Gamlestaden och Kallebäck. Bland annat pågår en större detaljplan för området mellan Rymdtorget och Komettorget för blandad bebyggelse med syfte att bättre knyta ihop stråket mellan de två tyngdpunkterna. Kollektivtrafikkapaciteten begränsar i nuläget möjligheten att få full utväxling för utbyggnadspotential i Kortedala och Bergsjön.

Stadsutveckling runt Gamlestads torg pågår sedan flera år tillbaka och delprojekt befinner sig därför i olika skeden – från planering till genomförande. En viktig fråga i Gamlestaden är hanteringen av kulturhistoriska värden som behöver hanteras i den pågående utvecklingen. Kallebäck fortsätter att växa och detaljplanering pågår samt flera positiva planbesked finns. Bland annat så är en större detaljplan startad och ytterligare en är med i startplan 2025 som sammanlagt bidrar med ca 1 000 bostäder i området. Den fortsatta utvecklingen av Kallebäck ökar utmaningen att säkerställa tillfartsvägar och infrastrukturen generellt i området.

I östra mellanstaden är skyddet och utvecklingen av parkmark, en av de mest angelägna frågorna. Trycket på befintliga park- och rekreationsområden ökar i takt med att efterfrågan på mark för skolor, förskolor och annan samhällsservice växer. Det är fortsatt en utmaning att få till stadsdelsparker i Kallebäck och i Gamlestaden. Grönytor konkurrerar med tillräckliga ytor för kommunal service.

Även en av de föreslagna stadsdelsparkerna i Bergsjön har konstaterats svår att genomföra.

Det pågår fortsatt planering för gång- och cykelbro mellan Kallebäck och Mölndalsvägen, vilket skulle erbjuda en alternativ förbindelse för gång och cykel till och från området. En ny bro i detta läge kopplar samman befintliga bebyggelseområden och överbryggar barriärer (E6). Citybuss är ett trafikkoncept som är tänkt att försörja och stärka kollektivtrafiken i Kallebäck och det pågår en stråkstudie för en linje mellan Kallebäck och Tuve. Arbete pågår med genomförandet av Målbild koll2035 kring såväl citybuss som metrobuss som har betydelse för Bergsjön och Kortedala. Genomförandestudier har tagits fram under året.

En utmaning som beskrivs i översiktsplanen och som också kvarstår är att avlasta trafiksituationen i Artillerigatan. Införande av längre spårvagnar som nu pågår kommer att öka kapaciteten men sannolikt kommer problemen delvis kvarstå. Nylöselänken (vägtunnel) och Kortedalatunneln (spårvägstunnel) finns med i översiktsplanen som möjliga lägen för framtida kopplingar.

Den bristande kapaciteten i infrastruktur är fortsatt en utmaning, särskilt gäller det Munkebäcksmotet och kopplingar mellan Munkebäck och Kviberg.

Bedömning

Bedömningen är att den planering och de olika initiativ som pågår i östra mellanstaden är i linje med översiktsplanens inriktningar för området. Det finns dock några knäckfrågor/utmaningar som särskilt behöver beaktas i fortsatt arbete för att översiktsplanens inriktningar ska kunna efterlevas och/eller genomföras.

» Utvecklingen av Kallebäck ökar utmaningen att säkerställa tillfartsvägar och infrastrukturen generellt i området.

» Genomförandet av nya stadsdelsparker som översiktsplanen pekar ut i östra mellanstaden behöver säkerställas. Alternativ kan behöva studeras.

» Vidareutveckling av kollektivtrafikens kapacitet är en särskilt viktig fråga för framtida stadsutveckling i Kortedala och Bergsjön.

Angered

I Hjällbo pågår arbete med flera detaljplaner som en del av genomförandet av planprogrammet för Hjällbo. De kommer innebära ett stort tillskott av bostäder nära centrum och kollektivtrafik. I Angered pågår planer med blandat bostadsinnehåll vid Titteridammsvägen respektive Rannebergsvägen.

En stor utmaning som kvarstår från föregående uppföljning är att det för geografin runt Angereds centrum, inklusive Gårdsten, Rannebergen och Hammarkullen finns få positiva planbesked som innehåller arbetsplatser. Det finns ett antal positiva planbesked sedan tidigare som innehåller olika typer av kommunal service. För att stärka Angered som tyngdpunkt tillsammans med kringliggande torg i nordost är det önskvärt med en högre grad av funktionsblandning men också ett ökat utbud av bostäder. Områdets utvecklingspotential är tydlig, men realiseringen av dess mål försvåras av låga markvärden och låga bostadspriser. De låga markvärdena begränsar möjligheten till självfinansiering av önskvärda åtgärder på allmän plats medan de låga bostadspriserna gör det svårt för exploatörerna att få ekonomi i sina projekt trots att värdet på marken är lågt. Sammantaget gör det här att det blir särskilt viktigt att de detaljplaner som pågår i Angered får de förutsättningar som krävs för att också kunna genomföras.

Det handlar bland annat om att bevara och utveckla grönområden samt skapa mötesplatser som bidrar till en levande stadsmiljö.

Det kan ibland vara svårt att göra avvägningar mellan de inriktningar som finns för Angered då de bitvis konkurrerar i stället för samverkar. Det gäller de inriktningar som handlar om att koppla samman områden som ibland riskerar att hamna i konflikt med inriktningar om att värna naturområden. Inom översiktsplanens områden för blandad stadsbebyggelse finns också mindre grönområden som kan vara värdefulla men som riskerar att byggas bort vid förtätning.

Stora delar av Angered är SCAFT-planerat, vilket leder till trafikslagsseparering, ledliknande trafikstruktur och höga hastigheter mellan områden. Detta skapar barriärer. En satsning på en mer integrerad trafikstruktur är viktig för att genomföra den stadsutveckling som översiktsplanen anger. En lösning som kan bidra är att på sikt omvandla Spadegatan respektive Gråbovägen närmast Hjällbo till gator som möjliggör utveckling av blandad stadsbebyggelse, effektivare användning av infrastruktur samt ökar de lokala stadskvaliteterna.

En satsning på en mer integrerad trafikstruktur är viktig för att genomföra den stadsutveckling som översiktsplanen anger.

En utmaning i Hjällbo är GRYAAB:s tunnel och de luktstörningar den medför. Detta har identifierats som ett hinder för stadsutvecklingen i området, då det påverkar boendemiljön och attraktiviteten för nybyggnation.

Bedömning

» Bedömningen är att den planering och de olika initiativ som pågår i Angered är i linje med översiktsplanens inriktningar för området. Det finns dock några knäckfrågor och utmaningar som särskilt behöver beaktas i fortsatt arbete för att översiktsplanens inriktningar ska kunna efterlevas och/eller genomföras.

» Det är en utmaning att ta fram detaljplaner i Angered när markvärdena är så låga att de sällan kan bära kostnaderna för utbyggnad.

» Det är en utmaning att hävda grönområdenas värden inom översiktsplanens områden för blandad stadsbebyggelse samtidigt som Angereds olika områden ska kopplas samman bättre.

» För att genomföra den stadsutveckling som föreslås i översiktsplanen för Angered krävs mer aktivt planeringsarbete.

» Behov av åtgärder för att minska trafikstrukturens barriäreffekter och förbättra tillgängligheten.

» Identifiera möjliga åtgärder som kan minska luktproblematiken i Hjällbo.

Sydvästra mellanstaden

Planprogrammen för Tynnered och Frölunda återremitterades inför beslut om godkännande under hösten 2024. I återremissen angav stadsbyggnadsnämnden att programmen dels skulle öka antalet småhus, dels justera kvartersstrukturen för bättre överensstämma med översiktsplanens inriktning mot klassisk kvartersstad och traditionell trädgårdsstad, samt tydliggöra att låg klimatpåverkan från nybyggnation är en viktig inriktning för programmet.

Den större mängden positiva planbesked i sydvästra mellanstaden ligger inom eller i anslutning till planprogram för Tynnered. Flera av planbeskeden har strukturella samband och beroenden till andra delområden i planprogrammet och behöver invänta resultatet av en kommande förstudie om trafikstrukturen innan detaljplanering kan starta.

Förutom i Tynnered finns kluster av positiva planbesked inom planprogramsområdet för Redegatan samt i Sisjön. Planbeskeden runt Redegatan är i linje med den förändring planprogrammet (godkänt 2022) vill åstadkomma. Planbeskeden i Sisjön bekräftar i huvudsak nuvarande användning – centrum, handel, kontor och verksamheter.

Omvandlingen av Dag Hammarskjöldsleden med tillhörande stadsutveckling har fått förnyat fokus i samband med att stadsbyggnadsnämnden har fått i uppdrag att påskynda arbetet med planerna för ny bebyggelse i Södra Änggården.

Fortfarande kvarstår det faktum att framtagandet av nya detaljplaner för blandad stadsbebyggelse i Högsbo industriområde inte bör påbörjas innan staden har fattat inriktningsbeslut om utbyggnad och finansiering av boulevarden med spårväg. Detaljplanearbeten som påbörjas innan dess försvårar möjligheten till en nära, sammanhållen och robust stadsutveckling i denna stadsdel. Det skulle också riskera att leda till förgävesinvesteringar i exempelvis infrastruktur och till uteblivna exploateringsbidrag för spårvagnsspår och andra övergripande anläggningar.

En utredning av järnvägsreservaten för järnvägsspår söderut har genomförts med målet att begränsa reservatets utbredning. Utredningen är nu klar och innebär att den mittersta korridoren utgår. Ändringen har arbetats in i det förslag till ändring av översiktsplanen som är på samråd januari-mars 2025.

I sydväst finns ett par exempel på detaljplaner för förskola eller skola där en återkommande knäckfråga har varit hur skolbyggnadernas kulturmiljövärden ska avvägas mot verksamhetens behov av fler skolplatser och mer ändamålsenliga lokaler. Detta ska ses mot bakgrund av att ett flertal äldre skolbyggnader från 1960- och 70-talet har rivits under senare år, vilket påverkar bevarandebehovet för de kvarvarande skolbyggnaderna från samma tidsperiod. Andra återkommande knäckfrågor i flera detaljplaner är hanteringen av dagvatten och skyfall, vilket påverkat tidplanerna.

Översiktsplanens inriktning att stärka och synliggöra sydvästra mellanstadens kustnära läge genom att värna rekreationsvärden och kustens speciella bergslandskap är viktigt att hålla i.

Bedömning

Bedömningen är att den planering och de olika initiativ som pågår i sydvästra mellanstaden inklusive de fördjupade delarna för Högsbo- Frölunda är i linje med översiktsplanens inriktningar för området. Det finns dock några knäckfrågor/utmaningar som särskilt behöver beaktas i fortsatt arbete för att översiktsplanens inriktningar ska kunna efterlevas och/eller genomföras.

» Kapaciteten i kollektivtrafiken är den viktigaste utmaningen för utvecklingen i sydvästra mellanstaden.

» Översiktsplanen anger att en omvandling av Högsbo industriområde endast kan ske tillsammans med och samtidigt som Dag Hammarskjöldsleden omvandlas till gata med spårväg. Ihållighet krävs därför i beslutet att inte starta detaljplaner som riskerar möjligheten att finansiera en spårvägsutbyggnad i Dag Hammarskjölds led.

» Tillgängliggöra kusten för fler, utveckla flera parkstråk och använda offentliga ytor för att minska segregation och främja möten.

Ytterstaden och Södra skärgården

Översiktsplanen anger att flera av stadens tyngdpunkter skulle behöva kompletteras med ett mer blandat innehåll för att bidra till en utvecklad flerkärnighet. För att få utväxling av den flerkärniga strukturen är det av stor vikt att invånarna har nära till sin närmaste tyngdpunkt. Det skulle stärka möjligheten att nå målet om flerkärnighet och öka viss dubbelriktad pendling. Detta gäller även i ytterstadens tyngdpunkter Torslanda/Amhult, Sandås och Kärra.

Torslanda Amhult

I Amhult har det inkommit flera nya planbesked med bostadsinnehåll som fått positivt beslut under uppföljningsperioden. Detaljplanen för en ny tvärförbindelse i Torslanda, som innebär en ny väg mellan Älvegården och Syrhålamotet, har ställts ut för granskning under 2024.

Sandås

Nya Hovås har bytt namn till Sandås, enligt beslut i kulturnämndens namnberedning. Ett program har startat för Sandås (tidigare kallat Nya Hovås II), främst den del som ligger öster om väg 158. Enligt översiktsplanen bör exploatering öster om väg 158 studeras tillsammans med en omvandling av Brottkärrsmotets av- och påfartsramper samt att utredningsområdet för kapacitetsstark kollektivtrafik, eventuellt järnväg, behöver bevakas. Om bebyggelseutvecklingen påbörjas innan järnväg har byggts ut, behöver förutsättningarna för en eventuell ny järnvägsdragning säkerställas, så att möjligheten inte byggs bort.

Kärra

En detaljplan för Kärra centrum har återstartats efter att ha varit vilande. Planen kan bidra till att stärka Kärra som en av ytterstadens tyngdpunkter.

Trafikverkets åtgärdsvalsstudie för Hisingsleden-Norrleden beslutades sommaren 2023. Åtgärdsvalsstudien rekommenderar att trafiken på Lundbyleden aktivt styrs till Norrleden/Hisingsleden genom att öka dess attraktivitet för godstransporter med tvåfilig väg hela sträckan. Korsningarna föreslås bli mötesseparerade. Detta kan ske på lång sikt, efter år 2035. För Kärra skulle det innebära att Norrleden som barriär förstärks mellan Gerrebacka och Kärra, vilket riskerar att försämra tillgängligheten för gående och cyklande.

Södra skärgården

Översiktsplanens inriktning är att skärgårdens öar ska kunna kompletteras varsamt och att bebyggelseutvecklingen ska ske i en balanserad takt och med hänsyn till befintlig natur- och kulturmiljö. I södra skärgården pågår ett par detaljplaner som har ett högt bostadsinnehåll för att vara i skärgården (ca 40 bostäder på Styrsö respektive 36 bostäder på Asperö). Detaljplan för Brännö handel vann laga kraft under 2025, vilken möjliggör för en ny större livsmedelsbutik på Brännö, samt ett antal bostäder. Innehållet i dessa planer bör kunna svara mot det långsiktiga behovet av nya bostäder i södra skärgården.

Övriga ytterstaden

I beslutet om översiktsplanens planeringsstrategi 2024 gjordes bedömningen att delar av fördjupningen för Södra Askim var inaktuell. Arbete pågår med att arbeta in de delar av fördjupningen som fortfarande är aktuella i översiktsplanen.

I den utredning som genomförts under året om ytterstadens tillgång till service samt små orters potential som servicenoder görs bedömningen att bland annat Skra Bro är lämplig att förtäta med bostäder och verksamheter eftersom servicen där är hög. I Skra Bro pågår en stadsutveckling som kommer göra området till en tydligare centrumpunkt med många nya bostäder, livsmedelsbutik och utbyggd kommunal service. Delar är i utbyggnadsskede och två detaljplaner pågår. För att möjliggöra ett mer hållbart resande är det av stor vikt att området även fortsättningsvis försörjs med god kollektivtrafik och att cykelinvesteringar kan bejakas även i ytterstaden.

Säve gamla flygplats är utpekat som verksamhetsområde som ska utvecklas. Ett programarbete pågår och ett andra samråd förväntas ske under 2025. Programarbetet utgår från att helikopterverksamheten ska finnas kvar samt en rullbanelängd om 600 meter, vilket tillsammans ger fysiska möjligheter för befintligt blåljusflyg och samhällsviktiga flygplan att fortsatt verka från Säve. Inom programmet föreslås nya tvärgående infrastrukturkopplingar mellan Hisingsleden och Kongahällavägen.

Längs med Hisingsleden finns ett reservat för framtida järnväg som berör utvecklingsområdet vid Säve flygplats. I samband med pågående programarbete har omständigheter som försvårar för att säkerställa detta reservat identifierats. Programmet innebär att delar av marken som omfattas av reservatet kommer att kunna bebyggas, men inte säljas då kommunen i framtiden vill behålla rådigheten. Behov finns därför att fortsatt bevaka detta reservat på båda sidor av Hisingsleden. När en eventuell flytt av hamnbanan kan bli aktuell, ska möjligheten att förlägga spåren längs med Hisingsleden finnas kvar. Programmets genomförande innebär att en överföringsledning för vatten och avlopp till området behöver byggas ut.

Bedömning

Bedömningen är att den planering och de olika initiativ som pågår i ytterstaden är i linje med översiktsplanens inriktningar för området. Det finns dock några knäckfrågor/utmaningar som särskilt behöver beaktas i fortsatt arbete för att översiktsplanens inriktningar ska kunna efterlevas.

» Fortsatt planeringsarbete krävs med att utveckla tyngdpunkterna för att nå översiktsplanens inriktning om en utvecklad flerkärnighet.

» Bevaka att järnvägsreservatet på båda sidor av Hisingsleden inte byggs bort i samband med framtida utbyggnad av verksamhetsområdet på Säve gamla flygplats.

» Utredningsområdet för kapacitetsstark kollektivtrafik längs väg 158 får inte byggas bort. Frågan behöver bevakas i arbetet med program för Sandås.

TEMATISKA INRIKTNINGAR

Gestaltad livsmiljö

Översiktsplanens inriktningar för gestaltad livsmiljö ska fungera som ett paraply för de flesta andra tematiska inriktningarna. Detta innebär också att inriktningarna för gestaltad livsmiljö till stor del ska genomsyra berörda förvaltningar och bolags kärnverksamheter.

Översiktsplanens inriktning för gestaltad livsmiljö har en övergripande inriktning som innebär att Göteborgs stadsbyggande ska vara en bebyggelsestruktur med utgångspunkt i den traditionella kvartersstadens och trädgårdsstadens struktur. Stadsbyggnadsförvaltningens arbete med att ta fram ett förslag till Göteborgs utvidgade innerstad (GUI) är en del i arbetet med att visa hur detta kan ske. Under 2024 påbörjades arbetet i Frölunda och Tynnered samt fokuserade därefter på en utökning åt sydväst med mestadels småhus i enlighet med trädgårdsstadens struktur.

Under uppföljningsperioden har ett arbete med att utveckla en kvalitetssäkrande så kallad värderos påbörjats. Värderosen ska vara ett verktyg för stadsbyggnadsprocessen, från de tidigaste planeringsskedena till färdigställande av projekt. Verktyget tar avstamp i översiktsplanens utgångspunkter; Nära, sammanhållen och robust stad men har en kompletterande kategori – Arkitektonisk kvalitet. Syftet med verktyget är att säkerställa att frågor kring gestaltning och kvalitet omhändertas i befintliga processer samt i plan- och exploateringsprocessen. Implementeringen av värderosen är planerad till våren 2025.

Under perioden har stadsbyggnadsförvaltningen utvecklat en anvisning för att säkerställa en hög arkitektonisk kvalitet vid planering och byggnation av flerbostadshus, i enlighet med uppdraget från kommunfullmäktige 2023. Denna anvisning befinner sig i sin slutfas och förväntas implementeras under våren 2025. En riktlinje har tagits fram av stadsfastighetsförvaltningen för gestaltad livsmiljö. Riktlinjen beskriver hur arkitektonisk kvalitet och gestaltning bör omhändertas vad gäller stadens egna byggnader och miljöer och förväntas implementeras under våren 2025.

Arbetet med stadsformsanalyser har under perioden fortsatt varit ett stöd för att arbeta mer med lägesbaserad planering. Stadsformsanalyserna är också ett verktyg för att analysera potential för rörelse och stadsliv genom att det kopplar till hur människor vill röra sig i olika delar av staden. Större arbeten såsom den fördjupade översiktsplanen för Södra Älvstranden har under perioden utvecklat arbetssätt med stadsformsanalyser för att ta fram strukturförslag och förstå effekterna av dessa.

Under 2023 och 2024 har mindre investeringar kopplat till gång och cykelnäten varit i fokus och utökade arbeten med att omdisponera yta genom enkla medel har genomförts. Många av dessa är konkreta åtgärder som bidrar till översiktsplanens inriktning om att möjliggöra en mer levande stadsmiljö. Dessa investeringar inkluderar nya sommartorg såsom Grönsakstorget, bilfria zoner kring skolor och arbete med pilotområden för cykel i Majorna respektive Backa.

Satsningar på ökad krontäckning i hårdgjorda miljöer har påbörjats vilket bidrar till grönare och svalare miljöer, vilket i sin tur stärker gångvänligheten. Även ett arbete med att ta fram ett förslag på en plan för barns säkra skolvägar har startat under perioden.

Platser för lek, utegym, badplatser, idrottsplatser, parker och naturområden är också nära kopplat till inriktningen att möjliggöra en mer levande stadsmiljö. På en övergripande nivå finns en underhållsskuld i staden kopplat till befintliga platser vad gäller exempelvis lekplatser som svarar mot stora behov och en potential för utveckling. Samtidigt saknas uppföljning på en hela staden-nivå för att förstå tillgången och nuläget på ett bra sätt.
Det finns ett stort behov av att utveckla arbete med översiktsplanens strategier för att ta tillvara kulturmiljövärden inom staden. Exempel på detta kan vara strategier för att hantera äldre stadsplaner med höga kulturvärden i den redan byggda staden, uppföljning av påverkan på riksintresse för kulturmiljövården, kulturmiljövärden i stadsmiljöplanen, kulturmiljövärden i stads-/mellanrummen, kulturmiljövärden i klimatanpassningsprogrammet och påverkan på kulturmiljövärden i strategier för höga hus. Översiktsplanens strategier är dock ibland motstående och innebär intressekonflikter som behöver hanteras i stadsutvecklingsprocesserna.

Kulturmiljön och dess värden är en viktig del av det vardagliga stadslivet och den gestaltade livsmiljön som behöver tillvaratas, brukas och utvecklas. Trots det finns exempel på förvanskningar, ärenden där varsamhetskrav inte följs samt rivningar av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse under perioden. Det finns flera planprojekt vars positiva planbesked pekar mot rivning av värdefull bebyggelse. Den röda tråden, där kulturmiljövärden har en given plats från stadsutvecklingens strategiska nivå fram till förvaltandet av det redan byggda, via planer och bygglov, är fortfarande inte så stark som den behöver vara för att vi ska kunna säga att vi omhändertar stadens kulturvärden i stadsutvecklingen. Flera olika ar-

beten har utförts med utgångspunkt i åtgärdsförslag inom fem olika fokusområden som finns i slutrapporten Plan för att säkerställa den historiska stadskärnans bevarande. En inventerings- och klassificeringsmetod är framtagen och klassificering av alla byggnader inom historiska stadskärnan är genomförd. Förstudien om planjuridiska förutsättningar för ett bevarande av historiska stadskärnan presenterades 2024. Möjliga vägar för realisering utreds vidare.

Bedömning

Bedömningen är att den planering och de olika initiativ som pågår inom Gestaltad livsmiljö är i linje med översiktsplanens inriktningar. Det finns dock några knäckfrågor/utmaningar som särskilt behöver beaktas i fortsatt arbete för att översiktsplanens inriktningar ska kunna efterlevas och/eller genomföras.

» Det finns ett stort behov av att inom staden utveckla arbete med inriktningens strategier för att ta tillvara kulturmiljövärden i hela kedjan från strategisk nivå till genomförande.

Parker, natur och vatten

Många av de arbeten som sker inom strategin för en grön och robust stad enligt miljö- och klimatprogrammet stärker även möjligheten att tillämpa översiktsplanens inriktningar inom Parker, natur och vatten. Uppdraget att kartlägga stadens gröna infrastruktur startade inom uppföljningsperioden. Genom uppdraget utvecklas ett strukturellt planeringsunderlag för grön infrastruktur som ska möjliggöra hänsynstagande på systemnivå i stadsutvecklingen. Det ska även förbättra analyser och uppföljning av hur den gröna infrastrukturen förändras. En annan åtgärd från strategin är projektet Hela stadens grönska som är ett metod- och verktygsutvecklingsprojekt i ett avgränsat geografiskt område där staden samverkar med privata aktörer för att stärka biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Projektet kommer att ge erfarenheter för att få ökad samordning av ekosystemtjänster mellan kommunal och privat mark.

Det formella skyddet för natur- och friluftsområden utvecklas successivt. Inom arbetet med det formella skyddet för natur- och friluftsområden har bildande av ett biotopskyddsområde i Askimsviken startat, liksom arbete med att bilda naturminnen. En värdering av kommunens jordbruksmark har genomförts och utgör underlag för förslaget till ändring av översiktsplanens inriktning för jordbruksmark.

Arbetet med de blågröna stråk som pekas ut i översiktsplanen har fortsatt. Inom utvecklingsplaneringen för Mölndalsåns blågröna stråk har en idéstudie tagits fram. Den syftar till att vara metodutvecklande för hur ett temaområde kan hanteras i den sammanhållna stadsutvecklingen. Lokala åtgärdsprogram för stadens vattendrag som utarbetas kommer att utgöra planeringsunderlag för att visa på åtgärder som kan vidtas i strävan mot att klara miljökvalitetsnormen för ytvatten.

Den blågröna strukturen ska enligt översiktsplanen utvecklas till rekreativa stråk och med förbättrade ekologiska funktioner. I planeringen och genomförandet av högvattenskyddet krävs ett särskilt fokus på detta samt det helhetsperspektiv som planeringsstrategin pekar på. Att ekologiska kantzoner, det vill säga naturliga strandkanter, ger sociala, ekologiska och ekonomiska fördelar behöver beaktas i arbetet med utformning av mötet med vattnet. För att utveckla blågröna stråk enligt översiktsplanens intentioner krävs ett systemperspektiv och åtgärder i alla stadsutvecklingsskeden. Detta är särskilt viktigt i planering och genomförande av högvattenskydd.

Krontäckningen i staden behöver öka, bland annat för att möta hälsoriskerna med fler och värre värmeböljor på grund av klimatförändringen. Förståelsen för vad konsekvenserna blir av att ta ned stora träd behöver öka. I högre grad behöver befintliga träd bevaras eftersom det krävs mycket resurser och lång tid för att ersätta deras ekosystemtjänster.

Friyta behöver sättas i relation till täthet av människor för att kunna se till att det finns tillräckligt med friyta som motsvarar behovet och den belastning som uppstår. Ett nyckeltal för kvadratmeter grönyta per person behöver därför tas fram som kan användas både vid exploatering och för investeringar i befintlig stadsmiljö. Den yta som krävs för klimatanpassning och framtida skyfall kan

till viss del samordnas med grönstruktur i övrigt, men det krävs större ytor för att omhänderta vattenproblematiken på samma plats som ekologiska funktioner och sociala behov. Multifunktionella naturbaserade lösningar för en robust stad ställer nya krav på skötseln, och när sådana lösningar ökar behöver metoder för ändamålsenlig skötsel utvecklas.

Ekonomisk värdering av grönstrukturens värden i form av ekosystemtjänster och biologisk mångfald behöver förbättras. Det naturkapital som grönstrukturen utgör behöver bli tillräckligt värderat i konsekvensbedömningar, avvägningar och beslut om investeringar. Kunskapen om de gröna kilarnas värden behöver fördjupas så att negativa konsekvenser av exploatering kan undvikas. Även grannkommunernas planering kan påverka förutsättningarna för den gröna infrastrukturen i Göteborg. Det är nödvändigt att tillämpa ett systemperspektiv så att kumulativ påverkan från olika plan- och exploateringsprojekt hanteras och så att kompensationsåtgärder kan samordnas.

Bedömning

Bedömningen är att den planering och de olika initiativ som har gjorts för Parker, natur och vatten är i linje med översiktsplanens inriktningar för området. För att översiktsplanens målsättningar ska kunna uppnås krävs dock fortsatt strategiskt arbete i stadsutvecklingens alla skeden. Det finns dock några utmaningar som särskilt behöver beaktas i fortsatt arbete för att översiktsplanens inriktningar ska kunna genomföras.

» Det är nödvändigt att tillämpa ett systemperspektiv så att kumulativ påverkan från olika plan- och exploateringsprojekt hanteras och så att kompensationsåtgärder kan samordnas.

» För att utveckla blågröna stråk enligt översiktsplanens intentioner krävs ett systemperspektiv och åtgärder i alla stadsutvecklingsskeden.

» Ekonomisk värdering av grönstrukturens värden i form av ekosystemtjänster och biologisk mångfald behöver förbättras.

» Kunskapen om de gröna kilarnas värden behöver fördjupas så att negativa konsekvenser av exploatering kan undvikas.

» Krontäckningen i staden behöver öka för att möta hälsoriskerna med de ökande antal värmeböljor som klimatförändringarna bär med sig.

» Nyckeltal för kvadratmeter grönyta per person behöver tas fram.

Mobilitet och infrastruktur

Generellt följer de stadsutvecklande förvaltningarna översiktsplanens inriktningar för mobilitet och infrastruktur. Vissa av inriktningarna är relaterade till längre kommunala och nationella planeringsprocesser medan andra ryms inom det kommunala mandatet där förändring kan göras relativt snabbt. Inom staden sker kontinuerlig omfördelning av ytor från körfält och parkering till ytor för vistelse, grönska och aktiv mobilitet samtidigt som det pågår planeringsuppdrag för att nyttja körfält på statligt vägnät till enbart busstrafikering. Förbättringspotential finns dock bland annat i att säkerställa en universell utformning av stadens gator samt sänka hastigheten i flera delar av Göteborg. Som en del i ett Vinnova-projekt har ett arbete påbörjats med att få in universell utformning i den digitala tvillingen samt en animerad instruktionsfilm för att tänka in universell utformning när vi planerar och bygger stad.

I ett förslag till en samordnad styrning för den strategiska stadsplaneringen inom mobilitet och grönplanering tog stadsbyggnadsförvaltningen under året fram förslag till hantering av bland annat trafikstrategin och cykelprogrammet. Parallellt arbetar förvaltningen fram förslag till ändring av översiktsplanen där dessa styrande dokument samt sakområden kring bland annat parkering och trafiksäkerhet omfattas.

Under uppföljningsperioden har många projekt för investeringar i gång- och cykelinfrastruktur genomförts. Parkeringsavgiftsnivåerna har höjts i parkeringsbolagets anläggningar och högtaxor tillämpas senare på kvällen på gatuparkeringar inom stadsmiljönämndens ansvar. Genomförande av kollektivtrafikprojekt för höjning av kapacitet och sänkning av restid pågår. Dock har finansiering

av färdigställandet av Västlänken uppkommit som en knäckfråga. Ytterligare en knäckfråga som är viktig är att fortsätta med pågående arbete för utveckling av kollektivtrafiksystemet på lång sikt i relation till stadsutbyggnad och regional pendling.

Arbete med att möjliggöra sänkning av bashastigheten för trafiken enligt Göteborgs riktlinje för hastighetsgränser pågår. I översiktsplanens planeringsstrategi gavs uppdrag om att tydliggöra kommunal viljeinriktning för de stora trafikflödena i och kring staden initieras. Arbetet har målsättning att stödja pågående planeringsarbeten samt prioritering av stadsutveckling. Inom ramen för ändring av översiktsplanen utvecklas den tematiska inriktningen mobilitet och infrastruktur mer i detalj.

Revidering av parkeringspolicyn samt riktlinjer för mobilitet och parkering pågår. Under perioden har arbetssätt och inriktningar för godsplanering inom staden tagits fram och sammanfattats i Göteborgs Stads SULP (sustainable urban logistic plan), som är en EU-standard för godsplan. Åtgärder har konkretiserats i en handlingsplan. Program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa, som bland annat har bäring på aktiv mobilitet och tillgänglig kollektivtrafik, har arbetats fram under uppföljningsperioden.

Inom kollektivtrafik arbetades ett förslag till handlingsplan för Målbild Koll2035 för perioden 2025-2028 fram under uppföljningsperioden. Handlingsplanen är antagen i fullmäktige i Partille och Mölndal, i Västra Götalands regionfullmäktige och planeras antas i Göteborgs fullmäktige under våren 2025.

I ett förvaltningsöverskridande arbete togs en färdmedelsfördelning och trafikanalysmodell fram som utgår från Miljö- och klimatprogrammets målstyrning kring minskade utsläpp från transporter. Färdmedelsfördelningens målår är 2030 med utblick mot genomförd översiktsplan bortåt år 2050–2060. Den årliga trafik- och resandeutvecklingsrapporten visade att utveckling inom området i stort går i rätt riktning men inte i tillräcklig takt för att måluppfyllelse ska nås. Det genererade politiska yrkande angående åtgärder för att nå mål och resandeutveckling i exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och stadsmiljönämnden. Andra förflyttningar inom mobilitetsområdet är att en handlingsplan för cykelprogrammet har arbetats fram, utveckling av miljöledningssystem för att genomföra miljö- och klimatprogrammet samt påbörjade utvecklingsarbeten kopplat till processer för stadens mindre investeringar för en mer levande stadsmiljö och ökad samplanering vid reinvesteringsbehov.

Bedömning

För att nå önskad utveckling inom översiktsplanens inriktningar för mobilitet och infrastruktur bedöms målstyrning behöva tydliggöras samt viss justering och tillägg av inriktningar. Förslag till förtydliganden omhändertas i arbetet med ändring av översiktsplanen. Därtill behövs konkretiserande arbete avseende exempelvis stadens viljeinriktning för det övergripande trafiksystemet för att stadens mål om hållbara transporter ska uppnås.

I den årliga trafik- och resandeuppföljningen påvisas att överflyttning från personbil till kollektivtrafik, cykel och gång inte är tillräckligt omfattande för att trafiksystemets klimatpåverkan ska minska i tillräcklig takt i relation till miljö- och klimatprogrammet mål till 2030. Åtgärder för utvecklingen av ett hållbart trafiksystem och hållbart resande, både i bebyggd miljö och vid nyexploatering, behöver ha snabb effekt samtidigt som de möjliggör uppfyllnad av översiktsplanens övergripande inriktningar.

Några övriga trafik- och mobilitetsfrågor som behöver bevakas i kommande arbete är:

» Förbättringspotential finns i att säkerställa en universell utformning av stadens gator samt sänka hastigheten i flera delar av Göteborg.

» Finansiering av färdigställandet av Västlänken har blivit en knäckfråga.

» En fortsatt utveckling av kollektivtrafiksystemet på lång sikt behöver studeras i relation till stadsutbyggnad och regional pendling.

» Utveckling av kollektivtrafiksystemet, utöver de åtgärder som redan planeras för, behöver ta avstamp i översiktsplanen och en eventuell utveckling av densamma.

Bostäder, samhällsservice och teknisk försörjning

Förutsättningarna för att arbeta enligt översiktsplanens inriktning att samordna planering och byggande av bostäder med planering och utbyggnad av kollektiv¬trafik, gång- och cykelvägnät, samhällsservice, teknisk försörjning och offentliga friytor, har vidareutvecklats under året. Ett stort arbete har genomförts med en över¬gripande inriktning för samordnad stadsutveckling (ÖISS) som syftar till att underlätta denna samordning. Förslaget presenterades för stadsbyggnadsnämnden i december 2024. Under året har också ett forskningssamarbete, JämBo, startats i syfte att undersöka hur Stadens handlingsutrymme kan utvidgas för att bidra till en mer socialt hållbar bostadsförsörjning.

I slutet av 2024 initierade stadsbyggnadsförvaltningen ett arbete med att ta fram ett nytt bostadsförsörjningsprogram för beslut i kommunfullmäktige under 2027. Det ska innehålla mål för behovet av nytillskott av bostäder och mål för utveckling av det befintliga bostadsbeståndet.

En förändrad omvärld har bidragit till att befolkningsprognoserna runt om i Sverige skrivits ned under året. Huvudanledningen är att SCB har sänkt sina prognoser för barnafödande och migration. Befolkningsprognosen för Göteborg visar fortsatt på en befolkningsökning men flera faktorer pekar mot en lägre takt än vad som tidigare prognostiserats. I översiktsplanen skapas förutsättningar för bostadsvolymer som överstiger de behov som befolkningsutvecklingen genererar. En lägre tillväxttakt i samhällsekonomin får påverkan på utbyggnadstakt och prioritering.

Det finns stora bostadsvolymer i exploateringsprojekt med pågående detaljplan, cirka 24 000 bostäder. I bostadsprognosen för åren 2024–2040 med utblick mot 2050 finns totalt ca 91 000 bostäder. Det finns därmed goda planeringsmässiga förutsättningar att möta målsättningen om ett bostadsbyggande som sker i takt med befolkningsutvecklingen. Bostadsbyggandet har gjort en kraftig inbromsning under 2024 både avseende antal färdigställda och påbörjade bostäder som en följd av det ekonomiska läget i samhället. I kommunfullmäktiges budget för 2024 finns uppdrag om att planera för 500 småhus årligen. Uppföljning av antal småhus i olika planeringsskeden visar att målet är svårt att nå.
Läs mer om utvecklingen av bostadsbyggandet i Göteborg.

I början av 2024 antog kommunfullmäktige (2024-02-01) Göteborgs Stads riktlinje för styrande nyckeltal samt inriktning för samnyttjan och samlokalisering avseende kommunala verksamhetslokaler. Nyckeltalen ska vara utgångspunkten både i tidig stadsplanering såväl som vid nybyggnation och inhyrning. I riktlinjen anges även vilka verksamheter som inte har styrande nyckeltal, men som särskilt behöver beaktas i planeringen. Riktlinjen anger även att samnyttjan och samlokalisering av olika verksamheter alltid ska övervägas. Riktlinjen bedöms vara i linje med Översiktsplanens inriktningar för samhällsservice.

En av inriktningarna i översiktsplanen gällande teknisk försörjning handlar om att säkerställa plats för att komplettera Ryaverket. Detta har gjorts i och med en detaljplan för ett nytt biokraftvärmeverk i Rya vann laga kraft sommaren 2023. Den nya ångpannan kommer möjliggöra för mer förnyelsebar energi i hela regionen. Inom ramen för den pågående ändringen av översiktsplanen föreslås tilllägg som visar hur Göteborg kan verka för mer hållbar energiproduktion.

Bedömning

De ställningstaganden som gjorts kring Bostäder, samhällsservice och teknisk försörjning i översiktsplanen bedöms vara aktuella.

» I översiktsplanen skapas förutsättningar för bostadsvolymer som överstiger de behov som befolkningsutvecklingen genererar.

» Arbetet med att ta fram ett nytt bostadsförsörjningsprogram och omhänderta kommande lagändring gällande kommunernas bostadsförsörjningsansvar är ett viktigt steg i att hålla översiktsplanen aktuell sett till inriktningsmål för bostadsförsörjningen.

Handel och näringsliv

En prognos för tillkommande arbetstillfällen mellan 2023 – 2050 har tagits fram. Prognosen redovisar en geografisk fördelning av arbetstillfällen i innerstaden, mellanstaden och ytterstaden som visar att de flesta nya jobb tillkommer i innerstaden. Detta underlag hänger tätt ihop med PM för näringslivets behov av mark och lokaler som tagits fram av Business region Göteborg, BRG. Den lyfter bland annat att för handeln, som påverkats av omvärldsförändringar som ökad näthandel, coronapandemi och lågkonjunktur, finns en återhållsam efterfrågan på nya lokaler och mark för handel. Detta återspeglas i planeringen, där det i finns begränsat med handelsytor i pågående planeringsprojekt. Men det som planeras, bland annat på Backaplan, är viktigt för att åstadkomma en större flerkärnighet och utvidgad stadskärna i enlighet med översiktsplanens inriktningar. En utredning om ytterstadens tillgång till service samt små orters potential att stärkas som servicenoder har genomförts. (Läs mer om utredningen under rubriken Tyngdpunkter och noder ovan.)

För kontor kan konstateras att vakanser i lokaler ökat under 2023 i äldre och omodernare bestånd medan det fortsatt finns en efterfrågan på moderna lokaler i attraktiva lägen med hög regional tillgänglighet. I planering och pågående projekt under utbyggnad finns en stor volym av kontor som bedöms vara större än efterfrågan på sikt. I och med planering och färdigställande av större infrastrukturprojekt kommer fler lägen med hög regional tillgänglighet skapas och risk finns att detta påverkar efterfrågan på kontor i andra lägen. Exempelvis tillkommer många nya kontor i nya stadsdelar som växer fram runt älven, såsom Centralenområdet, Lindholmen och Masthugget - Järntorget. Här planeras även för en kraftig förstärkning av kollektivtrafik vilket gynnar läget för kontor. Kontorsområden med sämre tillgänglighet till kollektivtrafik kommer då att bli mindre attraktiva. I innerstaden som i sin helhet är attraktiv för kontor behöver en prioritering av var det är bäst lämpligt ske utifrån behovet att skapa blandstad här med plats för även bostäder och kommunal service.

Besöksnäringen har stärkts med planering i evenemangsområdet för bland annat ny simhall och ny arena. Ett planprogram har varit på samråd. Samtidigt pågår utbyggnad av Liseberg med äventyrsbad, hotell och park vilket förstärker denna del av Göteborg som upplevelsecentrum. Bygget av äventyrsbadet Oceana drabbades 2024 av en omfattande brand vilket försenat färdigställandet med ca två år. Nya hotell har byggts på Järntorget och invid Liseberg. Färdigställandet av jubileumsparken i Frihamnen med bad och renoverad bastu utgör även viktiga komplement av att stärka centrala stadens attraktivitet för besöksnäring ihop med åtgärder i stadsmiljön.

För industri och logistik bedöms behovet vara stort av verksamhetsmark på både kort och längre sikt. Mycket av den nya verksamhetsmark som planeras är redan på förhand intecknat och det finns därför ett tryck på att hitta och planlägga verksamhetsmark. Det råder också stor konkurrens om den kommunala verksamhetsmarken som används för olika svårlokaliserade ändamål såsom exempelvis energi- och avfallsanläggningar, depåer och lagring av batterier. Befintlig verksamhetsmark har analyserats utifrån hinder och möjligheter till utveckling. Arbete pågår med att ta fram en plan för hur kommunal verksamhetsmark kan

erbjudas till näringslivet, genom utveckling av befintliga verksamhetsområden och planering för nya. Vidare behöver tidigare ej ianspråktagna ytor som är avsatta för industriändamål i översiktsplanen planläggas för verksamhetsmark, för att balansera efterfrågan och utbud av mark.

Inom staden har samverkan skett med livsmedsaktörer inom forum för dagligvaruhandel där flera förvaltningar är representerade. Forumet har träffats för att bygga kunskap om dagligvaruhandelns kommersiella förutsättningar och stadens behov av livsmedelsförsörjning under ett antal teman, till exempel godshantering, parkering och beredskapsplanering.

I Arendal i Göteborgs hamn pågår detaljplanearbete för att ge plats åt Stenas färjeterminaler som ska flytta från centrala Göteborg år 2027.

Bedömning

De ställningstaganden som gjorts kring handel och näringsliv i översiktsplanen bedöms vara aktuella. Fortsatt strategiskt arbete behövs dock för att genomföra de inriktningar och strategier som lyfts fram i detta avsnitt och därmed hålla översiktsplanen fortsatt aktuell. Några frågor som behöver bevakas är:

» Det råder brist på verksamhetsmark för industri och logistik som är tillgänglig för nya etableringar. En fortsatt prioritering av att säkerställa ny och utvecklad verksamhetsmark behövs.

» Det finns en stor planerad utbudsökning av kontor i lägen som bedöms vara större än efterfrågan på sikt. Prioritering av kontor i innerstaden kommer fortsätta att vara viktigt, särskilt i lägen nära Västlänkens stationer eftersom de ger regional tillgänglighet.

» Aktivt arbete behövs för att öka andelen arbetsplatser i strategiska lägen, företrädesvis i de strategiska knutpunkterna Gamlestaden, Frölunda torg, Torslanda/Amhult, Kärra och Angereds centrum. Det skulle stärka möjligheten att nå målet om flerkärnighet och öka viss dubbelriktad pendling.

Hälsa och säkerhet

Klimatanpassning

IPCC (FN:s klimatpanel, Intergovernmental Panel on Climate Change) och SMHI har under året kommit ut med nya beskrivningar avseende framtida klimatscenario som har analyserats med vad det kan innebära för Göteborg för skyfall, högt vatten och höga flöden. Resultatet visar på behov av att justera planeringsnivåer för Göteborgs stad, vilket nu är en del av pågående ändring av översiktsplanen. Med planeringsnivå menas hur högt över vattenytan en ny byggnad ska få byggas för att klara framtida översvämningar. Detta tillsammans med att en planeringshorisont på 100 år skall hållas gör att planeringsnivåer för kustzonen kommer att justeras. Detta sker inom ramen för den pågående ändringen av översiktsplanen.

Göteborgs Stads plan för klimatanpassning 2024-2026 antogs av kommunfullmäktige i maj 2024. Syftet med planen är att fastställa inriktning, prioriteringar och koordinering av stadens arbete med klimatanpassning så att alla verksamheter ska kunna bedrivas även i ett förändrat klimat. I samband med att klimatanpassningsplanen antogs gavs flera politiska uppdrag till stadens bolag och förvaltningar kring klimatanpassning för att skapa en mer robust stad.

Klimatförändringarna kommer leda till värmeböljor och högre temperaturer. Därför har stadsbyggnadsförvaltningen gjort en förstudie kring hur vi kan planera för en varmare stad, så kallad värmestress. Ett kunskapsunderlag har tagits fram om värmestress och vilka åtgärder som är lämpliga och vilka tillgängliga analysverktyg som finns idag. I det fortsatta arbetet behöver en detaljerad värmekartering av hela staden tas fram för att kunna användas som planeringsunderlag. En analys behöver också göras för vad en tidshorisont på 100 år innebär för

de planeringsnivåer för översvämningsrisk för höga havsvattennivåer och höga flöden innebär. Det finns även ett behov av att analysera vad ny kunskap som SMHI tagit fram innebär för den klimatfaktor som används vid planering med avseende på skyfall. Därutöver behöver definitioner av begreppet samhällsviktiga anläggningar och samhällsservice behöver förtydligas och justeras avseende behov av klimatanpassning.

Geoteknik

Stadsbyggnadsförvaltning genomför i samverkan med exploateringsförvaltningen en omfattande uppdatering av stadens stabilitetskartering. Stabilitetskarteringen har till syfte att översiktligt kartlägga stabilitetsförhållanden för mark som är bebyggd. Arbetet påbörjades under 2024 och ska resultera i ett så fullständigt kunskapsläge som möjligt.
Rutiner för framtagande av geo-utredningar i detaljplaneprocessen har uppdaterats och en reviderad version av stadsbyggnadsförvaltningens kravspecifikation för geo-utredningar i detaljplaneprocessen. har publicerats.

Utveckling av den externa karttjänsten för stadens geoarkiv färdigställdes för borrhålsinformation. Publiceringen av karttjänsten planeras till i början av 2025.
Inom geoteknik har det identifierats ett behov av att belysa undermarksperspektivet utifrån stadens nya klimatanalys.

Luftkvalitet och buller

Arbetet med inriktningarna för luftkvalitet och buller pågår kontinuerligt. Sedan förra uppföljningen har ett förslag till åtgärdsprogramm för luftpartiklar (PM10) tagits fram. Åtgärdsprogrammet föreslår åtgärder som ska leda till att halterna av partiklar (PM10) i utomhusluften minskar i sådan omfattning att miljökvalitetsnormen inte längre riskerar att överskridas i Göteborg.

Vidare har ett samverkansprojekt för bättre luftkvalitet utomhus startat och drivs av IVL, Botaniska, Göteborgs universitet och Göteborgs Stad, Urban grönska för ren luft – från forskning till tillämpning för ett hållbart samhälle. Syftet är att ta fram vetenskapligt baserade rekommendationer för urban grönska i stadsutvecklingen som långsiktigt kan bidra till förbättringar av luftkvaliteten.
Ett förslag på nytt åtgärdsprogram mot buller har tagits fram. Åtgärdsprogrammet pekar också på att vägledningen för trafikbuller i planering behöver uppdateras/ ersättas.

Bedömning

De ställningstaganden som gjorts i översiktsplanen på temat hälsa och säkerhet bedöms fortsatt vara aktuella. Fortsatt kontinuerligt strategiskt arbete behövs dock för att genomföra de inriktningar och strategier som lyfts fram i detta avsnitt och därmed hålla översiktsplanen fortsatt aktuell.

OMVÄRLDSFAKTORER MED PÅVERKAN FÖR EN HÅLLBAR STAD

I föregående års uppföljning av översiktsplan redogjordes för ett antal omvärldsfaktorer och hur de har förändrats över tid. Syftet var att ge en bild av hur förändringar i omvärlden, globalt, nationellt och lokalt, påverkar förutsättningarna för att bygga en hållbar stad.

Alla de omvärldsfaktorer och trender som beskrevs då är fortsatt aktuella, exempelvis klimatförändringar, demografiska utmaningar, förändrade geopolitiska maktbalanser och samhällsekonomiska utmaningar. Klimatförändringarna har fortsatt, och 2024 blev det första året med en global medeltemperatur över 1,5 grader jämfört med förindustriell tid. I Europa var 2024 också det varmast uppmätta året, med en medeltemperatur på 10,69 grader.

Det är 1,47 grader över medeltemperaturen för referensperioden 1991–2020. De globala koldioxidutsläppen har ökat något under 2024 jämfört med tidigare år, till en ny högstanivå. Det beror bland annat på att utvinningen av fossila bränslen fortsatt ökar. 2024 ökade användningen med knappt en procent jämfört med 2023. Vind- och solenergi ökade med 17 procent under samma period, men eftersom fossila bränslen står för drygt 80 procent av den globala energianvändningen var ökningen i absoluta tal stor även för fossila bränslen.

Utsläpp av växthusgaser från den svenska ekonomin har ökat med 6,4 procent under tredje kvartalet 2024 jämfört med samma kvartal 2023. Byggbranschen, transportbranschen och privat konsumtion hade störst ökning av utsläpp. En stor del av de ökade utsläppen kan kopplas till den förändrade reduktionsplikten vilket har inneburit ökad användning av bland annat diesel.

De ökande utsläppen av växthusgaser och den stigande medeltemperaturen visar på det alltmer akuta behovet för samhället att såväl förbereda sig på klimatförändringarnas effekter som på att öka takten i omställningen. Detta kommer att vara en av de största utmaningarna, på många plan, i samhällsutvecklingen framöver.

Påverkan på den biologiska mångfalden är tätt sammankopplat med klimatförändringarna. Även här är den övergripande trenden negativ. Samhällsplaneringen behöver därför hantera parker, naturområden och ekosystemtjänster på ett sådant vis att deras kvalitéer stärks.

Lågkonjunkturen i Sverige har fortsatt fördjupats. Den viktigaste faktorn för att återhämtningen dröjer är fortsatt återhållsamma hushåll. Därtill hämmas svensk export av den svaga konjunkturutvecklingen i euroområdet. Arbetslösheten har ökat påtagligt i Sverige som en konsekvens av den svaga inhemska efterfrågan i ekonomin. Utvecklingen på den svenska arbetsmarknaden avviker från utvecklingen i euroområdet.

De demografiska förändringarna, med sjunkande födelsetal, åldrande befolkning och minskad invandring, fortsätter. Göteborg har fortsatt en växande befolkning, men i en lägre takt än tidigare.

Antalet färdigställda bostäder i Göteborg var under de tre första kvartalen 2024 likvärdigt med samma period 2023 vad gäller flerbostadshus, men påtagligt lägre vad gäller småhus, enligt preliminära siffror från SCB.

Den globala osäkerheten har också ökat under året genom bland annat Rysslands pågående invasion av Ukraina där även Nordkorea involverats och skickat trupper, Israels agerande i bland annat Gaza och Libanon, och följder av det amerikanska presidentvalet kommer sannolikt innebära stora osäkerheter för det politiska världsläget och internationella relationer.

Den organiserade brottsligheten fortsätter, med såväl vålds- som välfärdsbrott. Utvecklingen innebär fortsatta utmaningar för Göteborg. Göteborgs Stad behöver fortsatt planera för bland annat en minskad segregation och en mer jämlik fördelning av resurser.

Försvarsmakten fortsätter att expandera sin verksamhet och sitt innehav av mark, vilket kan ha inverkan på Göteborgs Stad och dess markanvändning. Göteborgs Stad behöver fortsatt ta hänsyn till Försvarsmaktens eventuella markbehov, och genomförbarheten av delar av översiktsplanen kan påverkas.

NYA OCH ÄNDRADE PLANERINGS-FÖRUTSÄTTNINGAR 2023–2024

Avsnittet omfattar nya och ändrade planeringsförutsättningar för 1 juli 2023 – 31 december 2024. Avsnittet gör inte anspråk på att vara heltäckande, utan ska ses som en av flera kunskapskällor vid exempelvis planering, bygglovsgivning och utredningar. Sammanställningen nedan baseras delvis på länsstyrelsernas planeringskatalog och länsstyrelsen Västra Götalands ÖP-portal.

Stadsbyggnadsförvaltningen har för avsikt att uppdatera översiktsplanen utifrån de riksintressen som tillkommit eller ändrats fram till samråd för ändring av översiktsplanen.

NY ELLER ÄNDRAD LAGSTIFTNING

Boverket beslutade i september 2024 om föreskrifter om översiktsplan. Syftet med föreskrifterna är att stötta kommunerna i arbetet med att ta fram digitala översiktsplaner. Kraven på digitala översiktsplaner i plan- och byggförordningen (2011:338) och Boverkets föreskrifter är utformade så att de inte blir bindande direkt. Föreskrifterna träder i kraft den 1 november 2024 och kan tillämpas från detta datum. Kommunerna måste dock tillämpa föreskrifterna för översiktsplaner som påbörjas efter den 31 december 2026.

I november 2024 lanserade även Boverket den nya ÖP-modellen som ersätter tidigare versioner. ÖP-modellen består av ÖP-katalogen 1.0 och GIS-databaslösning 1.0 och vägleder i hur informationen i en digital översiktsplan kan struktureras på ett enhetligt sätt. ÖP-katalogen ger stöd för att uppfylla bestämmelsen i plan- och byggförordningen om att uppgifterna i översiktsplanen ska kunna tillgängliggöras och behandlas digitalt. Den ger också stöd för att följa Boverkets föreskrifter om översiktsplan som utgår från innehållskraven i plan- och bygglagen (PBL). Om kommunen använder ÖP-katalogen får innehållet i kommunens översiktsplan en identifikation som möjliggör att informationen är utsökbar. ÖP-katalogen är frivillig att använda och kommuner kan välja andra sätt att uppfylla kraven i förordningen och föreskrifterna.

Den 1 mars 2025 träder ändringar i Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar i kraft med syftet att stärka förutsättningarna för en mer socialt hållbar bostadsförsörjning.

RIKSINTRESSEN

Riksintresse för yrkesfiske

En översyn av riksintresse för yrkesfiske (hamn) pågår. Översynens utfall visar på att 28 hamnar skulle mista idag förekommande anspråk. Göteborgs hamn och Fiskebäck är fortsatt av riksintresse i enlighet med översynen, medan Donsö

föreslås utgå som riksintresse.
Förvaltningen ser att ett utpekande som inte för med sig några areella anspråk utan främst beskriver ett monetärt värde utifrån fångst är svårt för staden att beakta i fysisk planering. Dessa kriterier bedömer förvaltningen inte är i linje med Boverkets vägledning avseende utpekande av riksintresse. Förvaltningen ser att Göteborg fiskhamn bör utgå som riksintresseanspråk, Fiskebäck kvarstå och Donsö kvarstå alternativt utgå.

Riksintresse Högexploaterad kust

Med utgångspunkt i Länsstyrelsens uppsiktsansvar över hushållning med mark- och vattenområden i länet påbörjades en översyn av tillämpningen av bestämmelserna i 4 kap. miljöbalken under 2023. Syftet är att säkerställa att kustområdets värden tillgodoses så som lagstiftningen avser. Det är i dagsläget osäkert vad det innebär för Göteborg.

Riksintresseanspråk för totalförsvarets anläggningar, den civila delen

Den 23 oktober 2024 beslutade MSB att mark- och vattenområdena för samtliga ledningar och stationer i transmissionsnätet för el, liksom områden för förnyelse och förstärkning av dessa, utgör områden av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, enligt 3 kap. 9 § MB. Riksintresse för totalförsvarets anläggningar ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna, exempelvis bebyggelse av bostäder, vård- och skollokaler och nya verksamhetsområden som kan påverka elsäkerheten, nya skyddade områden enligt 7 kap miljöbalken samt förändringar i transportinfrastrukturen till anläggningarna.

Utbredning av riksintresset för luftledningar anges till sammanlagt 100 meter inklusive befintlig ledning, respektive 50 meter i tätbebyggt område. Riksintresset omfattar nätstationer samt utrymme för förnyelse av anläggningen. Påverkansområde utifrån magnetfältsutbredning för ledningar anges till 160 meter på vardera sida om 400 kV luftledning och 15 meter för markförlagd kabel. Påverkansområde från buller för stationer anges till 400 meter.

Riksintresset innebär viss begränsning i utbyggnaden av delar av utredningsområden blandad stadsbebyggelse Kärra – Skogome samt Gerrebacka. Riksintresset går genom i ändring av översiktsplanen föreslaget begravningsområde norr om Gerrebacka. Planeringsreserver i södra Askim påverkas av riksintresset.

Riksintresse Kulturmiljövård

I pågående riksintresseuppdrag har Riksantikvarieämbetet (RAÄ) identifierat behov av att ompröva riksintresse Kastellegården-Ragnhildsholmen. Revideringsarbetet har inte påbörjats.

Industriell produktion

Tillväxtverket har tagit fram ett förslag på avgränsning och värdebeskrivning för befintligt riksintresse för industriell produktion i Göteborg, dvs område med raffinaderianläggningar i Göteborgs hamn. Förslaget var på remiss under 2024, och i december 2024 tog Tillväxtverket beslut om riksintresset i huvudsak i linje med

förslaget. Riksintresseanspråket avser befintliga och planerade anläggningar för produktion och framställande av raffinerade produkter. Anspråket omfattar även anläggningar för lagring och distribution av produkter samt tillgången till kaj, hamn och farled inom och i anslutning till området. Vidare omfattar anspråket även kommunikationsanläggningar genom möjligheten för transporter till och från det statliga väg- och järnvägsnätet.

NATIONELLA OCH REGIONALA MÅL, PLANER OCH PROGRAM

Havsplan för Västerhavet

Arbete pågår med förslag till ändrade havsplaner. I det remissförslag som skickades ut under hösten 2023 finns inga förändringar inom Göteborgs kommun.

Regional handlingsplan för elektrifiering (2024)

Handlingsplanen för elektrifiering syftar till att möjliggöra en storskalig elektrifiering i Västra Götaland samt höja kunskapsnivån om behov, möjligheter och utmaningar kopplade till elektrifieringen.

Livsmedelsberedskap för en ny tid (2024)

Livsmedelsberedskap för en ny tid innehåller flera förslag för att stärka livsmedelsberedskapen. Förslagen handlar bland annat om den enskildes ansvar, kommuners ansvar, beredskapslagring och skydd av jordbruksmark. Utredningen menar att enskilda bör ha livsmedel hemma motsvarande minst en veckas förbrukning. Utredningen föreslår också en ny lag om livsmedelsberedskap där beredskapslagring inom jordbruksområdet ingår.

Regional fysisk planering i Halland

I Stockholms län, Skånes län och Hallands län ansvarar regionen för att upprätta ett förslag till regionplan eller förslag till ändring av en regionplan. Regional fysisk plan Halland gick ut på samråd i december 2024.

NYA ELLER ÄNDRADE KOMMUNALA STYRANDE DOKUMENT OCH BESLUT

Ett antal kommunala styrande dokument har tillkommit eller reviderats efter det att översiktsplanen antogs. Nedan redovisas de som har mest koppling till översiktsplanen.

- Göteborgs Stads program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa 2024–2030
- Göteborgs Stads enprocentregel för konstgestaltning i samband med bygginvesteringar (2023)
- Bostadsförsörjningsprogram (uppdragsdirektiv godkänt 13 december 2024)
- Energiplanen följdes upp och antogs av KF runt årsskiftet.

Utöver detta har även följande uppdrag med relevans för uppföljningen av översiktsplanen tillkommit genom kommunfullmäktiges budget 2025 samt genom stadsbyggnadsnämndens genomförandeplan för 2025:

- Påskynda arbetet med planerna på ny bebyggelse vid Södra Änggården (Högsbo industriområde).
- Påskynda arbetet med planerna på ny bebyggelse vid Gullbergsvass.
- Stärka arbetet med klimatanpassning och det förebyggande arbetet mot översvämningar.
- I samverkan med stadsmiljönämnden, exploateringsnämnden, kretslopp- och vattennämnden och miljö- och klimatnämnden stärka samarbetet kring vattenfrågor i planering, byggnation, förvaltning och uppföljning för att nå god vattenstatus.
- Ta under 2025 fram inriktningsbeslut för Kortedalastråket, med mål för både struktur, innehåll, investerings- och exploateringsekonomi och en preliminär tidplan för start av områdets detaljplaner.
- Ta under 2025 fram inriktningsbeslut för Hjalmar Brantingsstråket, med mål för både struktur, innehåll, investerings- och exploateringsekonomi och en preliminär tidplan för start av områdets detaljplaner.

Andra beslut från SBN

- Beslut från SBN om att starta upp reservatsarbete i Torsviken 2024-08-27. Arbetet är i uppstarten av processen.

Pågående och avslutade uppdrag från tidigare års budget

- Stadsbyggnadsförvaltningen arbetar med det uppdrag som tillkom under 2023 om utredningsarbete att utreda ytterstadens tillgång till service samt små orters potential som servicenoder. Arbetet avrapporterades i stadsbyggnadsnämnden i december 2024.
- Stadsbyggnadsförvaltningen arbetar med det uppdrag som tillkom under 2023 om utredningsarbete att uppdatera och utvidga Göteborgs Utvidgade Innerstad, i första hand med områden för traditionell trädgårdsstadsbebyggelse.
- Stadsbyggnadsförvaltningen arbetar med det uppdrag som tillkom under 2023 om utredningsarbete att inventera och ge förslag på en utökning av antalet grönområden och träd som definieras som skyddsvärda, med syfte att lägga till de utökade grönområdena och träden i översiktsplanen.

AKTUALITETSPRÖVNING AV PLANPROGRAM

Som en del i uppföljningen av översiktsplanen har en genomgång gjorts av beslutade planprogram för att bedöma om något av dessa har blivit inaktuella. Att planprogrammen blir inaktuella kan antingen bero på att de är föråldrade, att de är fullt utbyggda, att de ersatts av nyare planeringsdokument eller av annan anledning. Delar av innehållet i inaktuella planprogram kan fortfarande vara användbara som kunskapsunderlag i kommande planeringsarbete. Det kan gälla till exempel utredningar om kulturmiljö eller andra värden som inte förändras. Men när vi inte längre tar fram nya detaljplaner med stöd i ett planprogram är det att betrakta som inaktuellt.

De planprogram som fortsatt bedöms aktuella presenteras i kommunens interna kartsystem GoKart.

AKTUELLA PLANPROGRAM

Program för Kärra centrum
Program för Skra bro
Program för områden vid Selma Lagerlöfs torg och delar av Litteraturgatan
Program för Tuve
Program för Gunnilse centrum
Program för Bergsjön
Program för bostäder i Rösered
Program för Kortedala torg
Program för stadsutveckling i Gamlestaden och Bellevue
Program för Rekreationsområde vid Vättlefjäll
Program för arena, bostäder med mera vid Rambergsvallen
Program för kompletteringsbebyggelse i Kyrkbyn från 2007
Program för centrala Torslanda
Program för Lorensbergsparken, Stadsbiblioteket, Park Avenue Hotel m fl.,
Program för bostäder vid Godhemsberget
Program för Gråberget
Program för Chalmers Johanneberg, Mossen och Landala
Program för bostäder på Norra Guldheden
Program för Södra Guldheden
Program för Slottsskogen
Program för Sahlgrenska och Medicinareberget
Program för Redegatan inom stadsdelen Älvsborg
Program för Billdals Park

INAKTUELLA PLANPROGRAM

Program för bostäder mm väster om Kärra
Program för verksamheter och bostäder vid Rävebergsvägen
Program för Östra Kålltorp
Program för bostäder vid Torpagatan
Norra Krokslätt, miljöprogram
Program för bostäder och verksamheter vid Sankt Sigfridsgatan
Program för sydöstra city
Program för Långgatsområdet Masthugget kvarteren 1 – 11
Program för delar av stadsdelarna Vasastaden och Lorensberg
Program för utveckling av bostadsområdet öster om Kyrkbyn
Program för Halvorsäng och Vikan
Program för bostäder och verksamheter vid Säterigatan
Program för Amhult Centrum - etapp 2
Program för Fiskebäck - idéer kring Fiskebäcks framtida utveckling

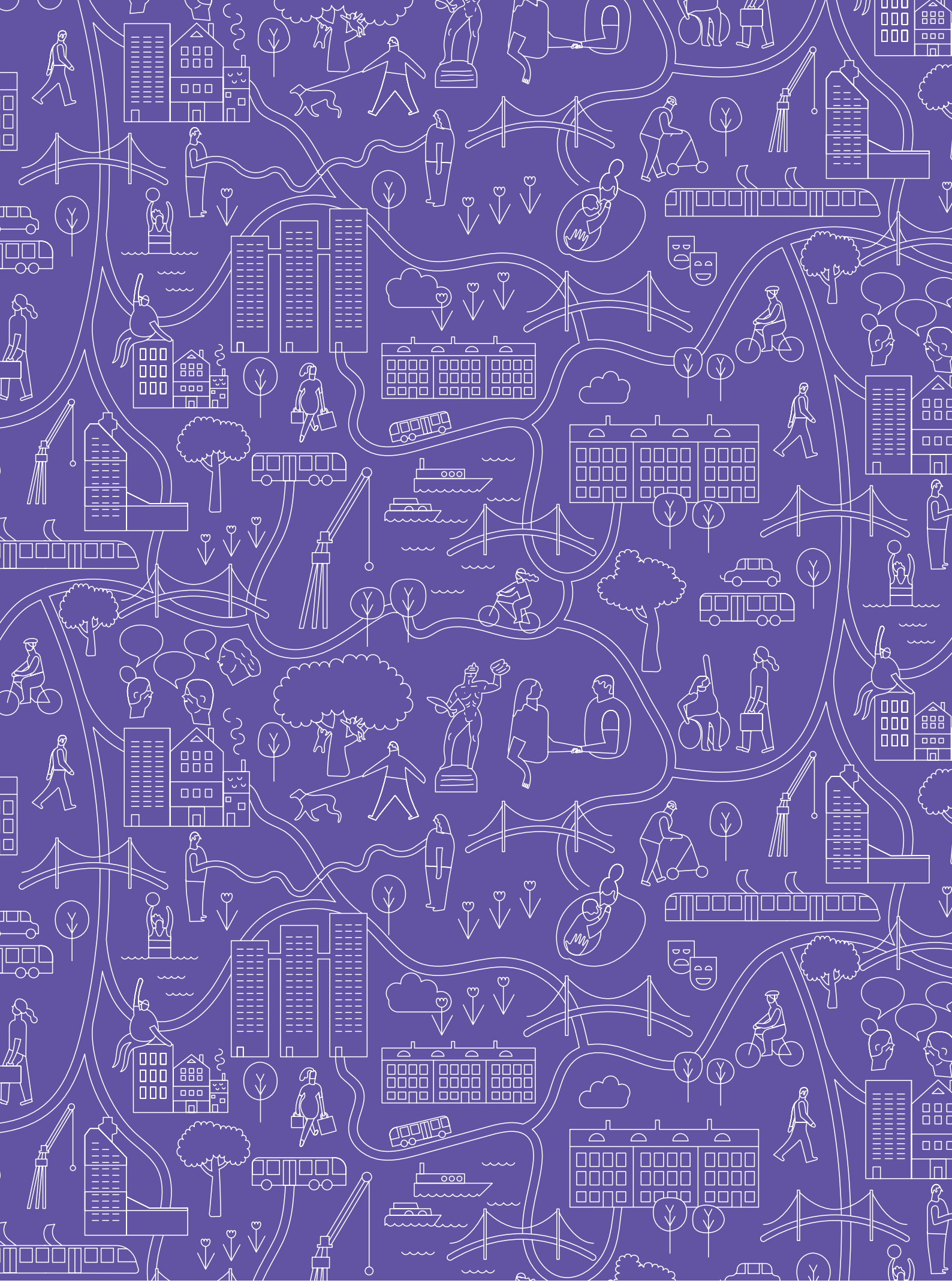

www.goteborg.se